

AKEN

Ajaleht noortega töötavatele spetsialistidele,
noortejuhtidele ja aktiivsetele noortele
EESTI NOORTEÜHENDUSTE LIIDU VÄLJAANNE

Aken veebis: aken.enl.ee

Nr 4/2009, september (nr 28)

Malevanoored aru pidamas, mida saaks ära teha kohaliku kogukonna heaks, kus sel suvel malevavahetus veedetati

FOTO: LISA KÄRP

MAlgatuse teine tulemine lõppes edukalt

Juulis teist hooaega toimunud SA Õpilasmaleva ja SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo koostööprojektist „MAlgatus 2009” võttis osa 15 malevarühma, kes andsid omalt poolt kõik, et kogukonna heaks midagi kasulikku teha.

Maris Talvari

„MAlgatus 2009” on SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo ja SA Õpilasmaleva ühine koostööprojekt, millega malevarühmad leiavad endale sõprusühma ning viivad koos ellu oma laheda idee, et Eestimaa väikestes paikades elu paremaks muuta.

Tänavu MAlgatus hinded MAlgatuse projektijuht Krista Kiissa loodetust edukamaks. Üks põhjustest oli ka see, et tänavu suudeti kaasata esimene välisrühm, Pärnust.

Euroopa Noorte noortealgatuse ja -osaluse valdkonna koordinaator Nele Mets

annab projektile samuti hea hinnangu: „Võib öelda, et MAlgatus läks hästi. MAlgatus tähendab seda, et malevanoored teevad omal initsiatiivil midagi head kogukonnale, kus nad malevavahetuse veedavad. Seda kõik „malgatavad” rühmad ka tegid. On tõeline rõõm tõdeda, et noortel on tahtmist ja soovi head teha ning nad ei löö esimeste takistuste ees kartma ja kõhkleva.”

Aktiivsusest puudu ei tulnud

Mets toob näite Simuna rühma noortest, kellel sõprusrühm puudus.

Noored aga trotsisid olukorda ja nii mindigi uksele abi pakkuma. Mittemest kohast eitava vastuse saanud, leiti lõpuks kohalik memm, kes usinane noorte abikäsi siiski vajas.

Simuna rühmajuhhi Karolina Lehtma sõnul oli memm niivõrd tänulik olnud, et pidanud juhtunut taeva kin-

gituseks. Noored olid omalt poolt väga usinad aitama ja pärast tundsid lausa muret, kuidas memm üksi hakkama saab.

Žüriilgi ei jäänud töökate noorte ettevõtmine märkamata ja nii tõsteti neid eraldi esile.

MAlgatuse võitsid aga RMK ja Pidula malevarühmad. Et Pidulasse sõiduks raha teenida, punusid RMK rühma noored karikardest pärgi, mis müüsid kui soojad said. Pidulas koristati kalakasvatust, laoti ökotalus puid ning aidati mõisa pargimeistril peenraid rohida.

RMK rühmajuhhi Anneli Süld kiitis rühma noori, kes aktiivselt ja julgelt oma meisterdatud kaupade inimestele pakkusid. „Inimesed olid väga rõõmsad ja säravate nägudega, kui karikakarpärjad pähe panid,” meenutas Süld.

RMK rühma liige Triin Varak, kes „malgatas” ka möödunud aastal, rääkis, et seekord anti noortele rohkem

organiseerimisvõimalust. „Kui eelmisel aastal suhtlesid pigem rühmajuhhid omavahel ja korraldasid asju, siis nüüd olid need tegevused antud noortele.”

Rohkem rasket tööd

Kui võrrelda tänavust MAlgatus eelmisega, oldi möödunud aastal Krista Kiissa sõnul loominguks, tänavu aga ratsionaalsemad. „Tehti rasket füüsilist tööd ja ka tulemust oli paremini näha,” ütles ta. Kiissa toob välja ka selle, et tänavu oli noortel keerulisem transpordi jaoks raha leida, mille põhjuseks võib pidada majandusolukorda.

Kas MAlgatus ka järgmisel aastal aset leiab, praegu kindlalt öelda ei osata. Nele Mets loodab, et jätkatakse ka tuleval aastal, sest vaevalt tublid noored Eestist otsa saavad.

„Usun, et isegi siis, kui MAlgatus ei peaks samal kujul toimuma, jäävad endiselt alles (maleva)noored, kes ki-

belevad samm sammu haaval maailma muutma. Sellistele noortele leidub võimalusi nii programmis „Euroopa noored” kui ka mujal. Kõige tähtsam on ju soov midagi ära teha,” ütles ta.

Tublimaid tunnustati malevlaste kokkutulekul 12. augustil Toosikannus.

„MAlgatuse 2009” peavõidu pälvisid Pidula ja RMK malevarühmad Pidula mõisaga seotud kolme paiga korramise eest.

Võitnud malgatuse juhtimõtteks oli „Kõik mõisa heaks, kõik mõisa eest!”

SA Õpilasmaleva juhataja Eero Kiipli sõnul võeti võitja valimisel arvesse idee uuenduslikkust ja mõju kogukonnale, noorte osalust projektis, finantsprobleemide lahendamise oskust ning projekti jäädvustamist.

„Võitja väljaselgitamine oli raskem, kui arvasime. Kõik malevlased võtsid MAlgatus tõsiselt ning tegid oma projekte südamega,” lüüsis Kiipli.

ARVAMUS

Maailmaharidus — mis see veel on?

Koolitaja Kristi Jüristo arutleb, kuidas maailmas toimuv meie noorteni tuua. Ja seda nii, et õpitu ja kogetu aitaks meil aru saada, kuidas kohaliku tasandi probleemid on seotud globaalsetega.

LK 2

SPORT

Treenerid astuvad uimastite vastu välja

Eestis töötav rabgitreener John Slade räägib, kuidas sport hoiab lapsi eemal narkootikumidest ning aitab kaasa integratsioonile eesti ja teistest rahvusest noorte vahel.

LK 3

VÄLJAKUTSE

Mägironimine nõuab suurt eneseületust

Noor mägironija Jürgen Saarniit räägib, mis ajendab teda tegelema põneva, ent ohtliku hobiga. Jürgeni sõnul on oluline väga hea füüsiline vorm ja suur tahtejõud.

LK 4

UURINGUD

Noorte väärtushinnangud

Noorsoouuriija Andu Rämmer tutvustab hiljuti läbi viidud uuringut, mis võrdleb tänaste koolilõpetajate väärtushinnanguid 1983. aastal keskkooli lõpetanud noorte eelistustega. Uuringu raport toob välja nii ootuspäraseid kui üllatavaid järeldused.

LK 5

Hea Akna lugeja!

Immunud on ajalehe Aken selle aasta neljas number. Hea meel on tõdeda, et sel keerulisel ajal on meil ikka rahalisi vahendeid lehte sama sagedusega välja anda.

Rahaliselt toetavad lehe väljaandmist haridus- ja teadusministeerium, Integratsiooni SA, Euroopa Noored Eesti büroo. Ja see on meile oluline.

Oleme vahepeal mõelnud mitmetele alternatiividele juhuks, kui paberlehe väljaandmise toetus väheneb. Kindlasti jääme lehte välja andma internetikeskkonnas aadressil aken.enl.ee. Loodan, et olete kõik meie veebilehe sagedased külalised. Lisaks paberlehe teemadele paneme veebi üles oluliselt rohkem päevakajalisi noorsootöö-teemalisi uudiseid.

Mööda on saanud väga tegus suvi. Seekordse lehe läbivad teemad on sport ja noorte väärtushinnangud.

Ragbitreener John Slade pakub välja uusi lahendusi kuidas läbi spordi lahendada mitmeidki ühiskonnas valulisi probleeme. Tema eeskujul on ragbitreenerid Eestis haaranud uimastitevastasesse kampaaniasse hulga Eesti koole. Nad usuvad, et kui noored haarata tõsist keskendumist ja pühendumist nõudvasse sporditreeningusse ning samal ajal praktiliselt tutvustada neile tervisliku toitumise põhimõtteid, saab noorte mõtted uimastite juurest eemale.

Loodan, et see väga inspireeriv intervjuu John Slade'iga paneb ka teid mõtlema sellele, kuidas sporti noorsootöös efektiivsemalt kasutada.

Enesületamise teema jätkub loos mägironijast Jürgen Saarniidust. Tänu nii põnevale hobile on tal õnnestunud külastada riike, millest paljud meist ainult unistavad: Hiina, Iraan, Türgi ja mitmed teised riigid. Jürgeni sõnul on ta avastanud, et riigid, millest uudistes räägitakse hirmulugusid, on tegelikkuses hoopis rahulikamad ja inimesed seal väga soojad. Meediat ei saa tema sõnul alati 100% uskuda.

Mõtlemapaneva teemana saab uuringute rubriigis lugeda tänaste noorte ja 1980. aastate algul keskkoolis käinud noorte väärtushinnangute erinevusest. Loodan, et ka lugejad leiavad nii mõndagi üllatavat selles, kuhu on suundunud noorte eelistused.

Soovin head lugemist ja nagu ikka palub peatoimetaja tagasisidet ja uusi mõtteid teemade osas!

Head mõttelendu!

Aire Nurm

Peatoimetaja

aire@enl.ee

Väljaandja Eesti Noorteühenduste Liit
Estonia pst 3/5, 10143 Tallinn, Eesti
Telefon: 661 6487 GSM: 503 6058/566 221 33
E-post: aken@enl.ee

Ilmub kuus korda aastas.

Peatoimetaja Aire Nurm,
aire@enl.ee

Toimetaja Anu Vane

Kaastööd Eliis Vennik, Maris
Talvari, Ave Schmidt

Rahastajad Haridus- ja
Teadusministeerium,
Integratsiooni Sihtasutus, SA
Archimedes Euroopa Noored
Eesti büroo

Trükk Printall

Maailmaharidusest noorsootöös

Iga viies inimene maailmas on äärmiselt vaene – ta peab toime tulema alla ühe USA dollariga päevas (u 12 krooni). Nälja tõttu sureb maailmas iga päev 25 000 inimest, mis on rohkem kui Viljandis elanikke. Arengumaades sureb üks laps kümnest enne, kui on saanud viieaastaseks, arenenud riikides on see arv üks 143st. 133 miljonit noort inimest on maailmas kirjaoskamatud, iga kuues kooliealine laps ei käi üldse koolis. (Allikas: ÜRO aastatuhande arengueesmärkide infovoldik)

Need ja paljud teised faktid ei ole meile võõrad. Loeme ja näeme sarnast statistikat iga päev ajalehtedest, televisioonist. Võite mõelda, mis see minu asi on? Mina pole nende vaesuses süüdi. Ärgu tehku siis nii palju lapsi, tehku parem rohkem tööd. Mis nad siis sõdivad nii palju...

Samas nii pea, kui haarad hommikul tee- või kohvitassi järele, valid kapist sobivad riided, lõunastad kolleegidega ja teed igapäevaseid toimetusi, oled paratamatult osa lõputust tarbimis-tootmis-sulle-mulle seoste ahelast. Pisut sügavamalt uurima hakates võid üllatuda, kui otseselt iga päevased valikud mõjutavad kuskil teisel pool maakera

Kristi Jüristo
vabakutseline koolitaja

elava perekonna toidulauda, laste haridusteel, riigi üldist arengut. Samas ei ole see ainult Aafrika või Aasia küsimus (nagu oleme harjunud mõtlema), vaid eelkõige on see küsimus, millise soovime näha maailma, milles elame, ja millisena soovime jätta seda järeltulevatele põlvkondadele. See on ka maailmahariduse esmaseid küsimusi.

Maailmaharidus on aktiivne õppimisprotsess, mille põhiväärtused on solidaarsus, võrdsus, kaasamine ja koostöö. Maailmaharidus loob üksikisikutele võimaluse üleilmastumise põhjuste ja mõjude mõistmise ning peamiste rahvusvaheliste arengueesmärkide ja jätkusuutliku inimarengu põhimõtete tund-

mise kaudu anda oma panus ja olla aktiivne kodanik. (See on Euroopa maailmahariduse foorumil 2004. aastal Amsterdamis heakskiidetud definitsioon.)

Maailmaharidus on maailmas valitseva vastastikuse sõltumise ja seoste nägema õppimine, inimestes keskkonna- ja inimsäästlike väärtushinnangute kujundamine ning valmisoleku loomine andmaks oma panus tasakaalustatud keskkonna ja elutingimuste säilitamiseks ja tagamaks üldine jätkusuutlik areng. Maailmaharidus noorsootöös väljendub eeskätt noore toetamisel kujunemaks teadlikuks ja aktiivseks maailmakodanikuks, kes tajub enda rolli ja vastutust muutunud maailmas.

Mitu maailmahariduse teemat leiab juba praegu Eesti noorsootöös käsitlemist, nt keskkonnasäästlikkus ja säästlik tarbimine või demokraatia ja aktiivseks kodanikuks olemine. Samas peaks nende teemade käsitlemist laiendada ja siduma rohkem globaalse tasandiga. Ei piisa sellest, et on teadlikkus kohalikul tasandil toimuvast. Noortes peab tekkima ka arusaam, kuidas kohaliku tasandi probleemid on seotud glo-

baalsetega ja kuidas saab kohalikul tasandil nende lahendamisele kaasa aidata? Maailmahariduse protsess peaks olema suunatud tegutsemisele, soovile muuta ja olla muutuse üks osa.

Sellel ja sarnastel teemadel rääkisime ka selle aasta 27.–29. aprillil toimunud koolitusel „Maailmaharidus noorsootöös“, mis toimus Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) toetusel ning Eesti vabariigi kaasrahastusel ellu viidava programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ raames. Koolitusel toimus annab põhjalikuma ülevaate koolituse aruanne, mis on leitav aadressilt www.mitteformaalne.ee.

Koolitused on aga vaid üks viis, kuidas maailmaharidust noorsootöös sügavamalt käsitleda. Noortega on seda kindlasti sobilikum teha praktiliste tegevuste või projektidega, milles nad ise aktiivselt saaksid osaleda. Selleks võib kaasa lüüa mõnes maailmaharidusprojekti (rohkem infot www.maailmakool.ee) või ise mõni projekt algatada, näiteks programmi „Euroopa noored“ raames, kus septembri ja novembri taotlustähtaegadel on eriti oodatud maailmaharidusteemalised projektid (euroopa.noored.ee).

Noortevaldkonnast ja eesti keelest

Käimasolev innovatsiooniaasta, ühiskonnas vahvatanud diskussioon uue keeleseaduse eelnõu üle ning noorsootöö seaduse eelnõu valmistamine loovad hea tausta rääkimaks noortevaldkonna ja eesti keele seostest.

Pole saladus, et hiljuti valmis haridus- ja teadusministeeriumis uus keeleseaduse eelnõu. Eesti Noorteühenduste Liit (ENL) esitas ministeeriumile ka oma põhjendatud arvamus eelnõu kohta.

ENL asus seisukohale, et antud eelnõu ei sobi valitsusele ega riigikogule esitamiseks selle ideoloogia tõttu – karistuste võimaldamine kirjakeele normi mittejärgimise eest ajakirjandusväljaannetes, ettevõtjate sundimine oma veebilehtedel ja asutuste nimedes eesti keelt kasutama ning muud sarnased käsud-keelud ei aita kuidagi kaasa meie kauni rahvuskeele levikule, korrektsele ning vabatahtlikule kasutusele. Ammugi ei pane taoline seadus noori (ega ka vanu) rohkem oma emakeelt armastama.

Kui eesmärk on selline, tuleb leida teistsugused vahendid – näi-

Martti Martinson
ENL noortepoliitika
spetsialist

teks keeleõpetuse tõhustamine ja integreerimine teistesse ainetundidesse juba lasteaiast (sh tuleks tagada ka kõikide pedagoogide korrektne keelekasutus, sest mis kasu on emakeeletunnis õpitust, kui matemaatikaõpetaja kasutab valesti sõnu „järele“ ja „järgi“), keele korrektsele kasutamisele suunatud teavituskampaaniad, tasuta käsiraamatud ja metoodilised materjalid, ka eesti keelt emakeelena kõnelevatele inimestele tasuta õigekeelsuskursuste võimaldamine ning tublide vabatahtlike eesti keele kasutajate (näiteks ettevõtete) premeerimine. Eesti ei vaja munitsipaalpolit-

sei kõrvale ka keelepoliitiseid.

Rääkides meie kauni keele kasutamise noortevaldkonnas, ei saa mööda vaadata tööst, mida tehakse Euroopa Liidu institutsioonides. Eesti keelele Euroopa Liidu ametliku keele staatuse andmine on peaaegu sama suur saavutus kui Euroopa Liiduga liitumine. On tore, et Brüsselis töötavad muude euroametnike kõrval ka tõlgid, kelle ülesandeks on tähtsamad dokumendid eesti keelde tõlkida, kuid tõlkimisel on mõte ainult siis, kui tõlgitud teksti on pärast võimalik kasutada.

Noorte valdkonna dokumentide (ja seda ütlen ma suure nõrdimusega) tõlkevaliteet jätab kõvasti soovida. Hoolimata sellest, et aasta-aastalt on näha paranemise märke (loe: igal aastal õpivad tõlgid ära mõne eesti vaste ingliskeelsele mõiste), on täna olukord selline, et tõlgitud dokumendi sisu ei ole võimalik ilma ingliskeelse originaaldokumendita mõista. Kas on siis raske saata Brüsselisse tõlkima kas või üks inimene, kellel on noortevaldkonna taust?

Brüsselist koju tagasi tulles võiksime mõistete kasutamises tegelikult endale näkku vaadata. Justkui jäänukina eelmisest saajandist on tänapäevalgi riiklikult kasutusel mõiste „noorsootöö“. Samal ajal oleme valdkonna teiste mõistetega järgemööda ajaga kaasas käinud: noorsooühingust on saanud noorteühing, noorsoopoliitikast noortepoliitika, noorsooprojektist noorteprojekt, noorsoolaagrist noortelaager ja nii edasi. Ainult valdkonna põhimõiste koos sellest tulenevate sõnadega (näiteks noorsootöötaja) on jäänud samaks. Isegi õigekeelsussõnaraamat ning Eesti Keele Instituut soovivad noorsootäiendosaga liitsõnade asemel kasutada noorte-liitsõnu.

Ühiskonnas alanud keeleseaduse eelnõu teemalised diskussioonid valguses ning innovatsiooniaasta toredaks lõpuks võiksid ka meil Eestis aasta lõpus töötada noortetöötajad, riigikogu võiks vastu võtta noortetöö seaduse ja noortetöö strateegia ning haridus- ja teadusministeeriumi allasutus võiks kanda nime Eesti Noortetöö Keskus. Teeme ära!

AKEN

Aken veebis: aken.enl.ee

Ajalehte Aken saab ka tellida!
aken@enl.ee

Sport ja narkootikumid kokku ei käi!

Ragbitreener John Slade'i sõnum noortele on lihtne: „Kui tahate mängida ragbit, ei saa te tarvitada narkootikume. Kui tarvitate narkootikume, ei saa te mängida ragbit.“

Aire Nurm
aire@enl.ee

Eesti Ragbi Liidu treener John Slade elab Eestis juba üle kahekümne aasta. Ta on pikki aastaid teinud koostööd eesti ja vene koolidega, et propageerida sporti ja tervislikke eluviise ning näidata, kuidas pühendumine spordile aitab noored välja uimastite ja alkoholi löksust. Koostööd on tehtud Maardu, Kopli ja Lasnamäe vene koolidega, hea koostöö on ka Ida-Virumaa koolidega Narvas, Jõhvis, Sillamäel ja Kohtla-Järvel.

Koostöö aluseks on olnud põhimõte, et võimalus tuleb anda eeskätt vähemate võimalustega peredest pärit lastele ning koolidele, kes võitlevad uimastiprobleemiga. Soov on aga jõuda palju rohkemate koolide ja koolilasteni.

„Kui kuulsin, et Eestis on vähem kui üks kolmandik koolilapsi pidevalt füüsiliselt aktiivsed, oli see minu jaoks šokeeriv,“ lausus Slade. Laste psühholoogiast on teada fakt, et iga koolilaps peaks päevas poolteist tundi tegelema spordiga. „Paljudele noortele on ainsaks sportlikuks tegevuseks kooli kehalise kasvatuses tunnid ja sellest ei piisa,“ sõnas ta murelikult.

Kehalises kasvatuses kord majja

Slade'i sõnul vajab iga laps kuni täisealiseks saamiseni pidevalt nii akadeemilisi kui sportlikke väljakutseid. Kuidas muidu valmistub ta täiskasvanuks saades enda õiguste eest seisma, meeskonnatööd tegema ja väitlema? Johni sõnul on meeskondlikel sportmängudel lapse arengus suur roll. „Minu kogemus näitab, et 9–11aastasi lapsi on kooliväliseses sporditreeningusse oluliselt lihtsam kaasata kui 12–14aastasi lapsi. Seega on oluline töötada õige vanusegrupiga ja mitte õiget aega mööda lasta,“ märkis Slade.

Pika Eestis elatud aja jooksul on John Slade külastanud kümneid Eesti kooli, on kõrvalt vaadanud kehalise kasvatuses tunde ja tunneb muret, et spordiõpetuse kvaliteet on kohati madal. Ta on näinud mitut ekstreemset juhtumit, kus kehalise kasvatuses õpetaja suitsetab tunni ajal laste ees või istub koolimajas laua taga, sel ajal kui lapsed õues omapead spordivad.

„Kui paljud kehalise kasvatuses õpetajad on valmis

Ragbi on rahvuslik spordiala Lõuna-Aafrika Vabariigis, Uus-Meremaal, Inglismaal. Eestis alustati ragbi treeningutega 1999. aastal.

FOTO: INTERNET

selleks, et õnnetuse korral abistada HIV-positiivset last? Või kui paljudel on tunnis kaasas meditsiinkott?“ küsis Slade liikudes edasi HIV teema juurde. Tema sõnul on HIV Eestis endiselt tabuteema, kuigi statistika on enam kui murettekitav. Ühe põhjusena, miks uute HIVi nakatumiste arv ei vähene, näeb ta korraliku uimastitealase koolituse ja seksuaalkasvatuse puudust koolides. Slade'i meelest tuleb sellise kasvatuses alustada juba lasteaias ja teha seda järjekindlalt. Ainult sel viisil on tulevikus lootust, et aidsiepideemia Eestis suudetakse kontrolli all hoida.

Sport ja toit on tugevasti seotud

Rabgiliidu üks tegevuspõhimõtteid on viia noorteni teadmine, et tõsine sport alkoholi ja uimastitega kokku ei käi. Rabgiliit on algatanud koolides uimastite vastu võitlemise programme. Slade usub, et kõige paremini jõuab sõnum kohale läbi praktika. „Näitame noortele, et kui teha mitu korda nädalas aktiivselt trenni ja korralikult toituda, ei jää aega ei alkoholi ega uimastite jaoks,“ lausus ta.

Pikaajaline koostöö seob ragbiliitu ühe Tallinna kooliga, kus on lisaks ragbitreeningutele analüüsitud laste toitumist. Tema põhjusena, miks uute HIVi nakatumiste arv ei vähene, näeb ta korraliku uimastitealase koolituse ja seksuaalkasvatuse puudust koolides. Slade'i meelest tuleb sellise kasvatuses alustada juba lasteaias ja teha seda järjekindlalt. Ainult sel viisil on tulevikus lootust, et aidsiepideemia Eestis suudetakse kontrolli all hoida.

TULGE TRENNI!

Tule ragbitrenni! Uued klubiliikmed on alati oodatud! Oodatud on kõik alates 14. eluaastast.

Miks lasta talvel viia ennast depressiooni, kui liituges Tallinna ragbiklubiga võiksid sa veeta pimedad öhtud ennast vormis hoides ja treeningutel lõbusasti naerdes?

Võta ühendust: andrei@etp.ee tel 5019714, vaata lähemalt: www.rugby.ee

lemaid teadmisi korrada.

„Avastasime, et lapsed jookuvad päevas nii palju magusaid gaasilise jooke ning söövad magusat ja saiakesi, et paratamatult tekib neil hüperaktiivsus, millega õpetajad midagi peale ei oska hakata,“ jagas Slade oma kogemust. „Otsustasime uurida, miks lapsed koolisöökla lõunat ei söö, ja vaatasime koos kooli kokkade ning juhtkonnaga üle menüü. Vahel on vaja ainult lihtsaid muutusi. Koolilõuna menüüd muutes hakkasid lapsed rohkem seal sööma, vähenes magusa ülesöömine ja lapsed muutusid klassis rahulikumaks.“

Integratsioon ragbiväljakul

Vestluse käigus jõuame ka teise olulise teemani, mille Slade oma südameasjaks on võtnud. Nimelt vene ja eesti noorte koostöö. Slade ei varja, et on eestlaste ebaterolantsest suhtumisest teisest rahvusest inimestesse nõrkinud. Tema kogemus näitab, et tolerantust tuleb lastele õpetada noores eas, 12–13 eluaastat on ülemine piir. Kui pärast seda proovida erinevaid kunstlike integratsiooni projekte, ei

tööta need enam, sest noor on selleks ajaks välja kujunenud isiksus oma arvamuste ja veendumustega.

Seega usub Slade, et eesti ja vene noored peavad õppima koos sportima ja suhtlema juba väga noores eas. Ta usub

Tallinna ühe kooli noortele anti kätte videokaamerad ja paluti filmida seda, mis neile kooli ümber silma jääb. Tulemus oli jahmatav – noored filmisid sadu mahajäetud süstlaid.

siiralt koolidevahelistesse spordivõistlustesse. Sportides kaob igasugune rahvuste vaheline vimm, spordiplatsil ei ole aega mõelda sellele, kui palju teisest rahvusest inimest ei sallita. Slade'i sõnul on aga eesti ja vene koolide vahelisi võistlusi täiskasvanute eelarvamuste tõttu raske korraldada. Sihikindlus peab lõpuks viima sihile, on ta siiski veendunud.

Eestis koolidega koos töötab ette tulnud palju takistusi, mida ragbitreener ette ei osanud näha. Näiteks on õpetajate ja koolide juhtkonna inglise keele tase kohati nõrk.

Tema sõnul tänapäeva Euroopas enam ilma inglise keeleta hakkama ei saa. Slade toob heaks näiteks Prantsusmaa, kus koolides on ametlik praktika, et kehalise kasvatuses tunde antakse inglise keeles.

Sportlik õhkkond teeb lastele keeleõppe lihtsamaks, spontaanses õhustikus ei kardeta, mis juhtub, kui sõna valesti hääldada.

Räägime veel koostööst koolidega ja näidetest selle kohta, mis tehtud. John räägib, et ühes koolis olid õpetajad esialgu üsna skeptilised uue programmiga liituma. Uimastiprobleemi ees pigistati silm

Treener on lastele eeskuj

Kui paljud lugejatest teavad, et Tallinnas hipodroomil paiknev ragbiväljak on nimetatud Nobeli rahupreemia laureaadi Nelson Mandela väljakuks? Ja miks? Sest 1995. aastal, kui Lõuna-Aafrika Vabariigis toimunud ragbi maailmameistrivõistlused, oli see esimene kord, mil pikkade aastate järel rassilise diskrimineerimise all kannatanud Lõuna-Aafrika mustanahalised inimesed ulatasid valgenahalistele rõhujatele sõbrakäe. Erinevad rassid olid esimest korda koos, embasid üksteist ja lubasid, et riik saab kriisist välja ainult rahumeelse leppimise kaudu. Nelson Mandela lausus sel ajal, et ragbi kui rahvuslik sport on tähtsaim vahend õpetamiseks lastele, et spordis vihkamist ei ole. Ja nii on kogu riik tasapisi aasta aasta järel liikunud leppimise ja andestamise teed. Slade'i sõnul saab tuua palju paralleele Lõuna-Aafrika ja Eesti vahel.

Arutame Slade'iga ka eeskujude tähtsuse üle noorte inimeste elus. Ta on veendunud, et sporditreener on laste elus kõige tähtsam eeskuju pikkadeks aastateks. „Teame ju kõik, et Eestis on palju ühe vanemaga peresid. Mehe eeskuju puudub nende laste elus täiesti. Kuna ka lasteaiakasvatavad ja õpetajad koolis on enamasti naised, ei olegi lastel kuskilt mehe eeskujut võtta. Siin on sporditreeneritel täita laste elus suur roll,“ analüüsib Slade.

Põnev, ent ohtlik hobi

Jürgen Saarniit on tavaline noor. Olgu, peaaegu tavaline. Ta käib töö, õpib Tartu Ülikooli magistrantuuris ja võimalusel reisib. Aga Jürgen ei lähe Egiptusesse või Hispaaniasse rannale peesitama, vaid veedab oma puhkused enamasti sootuks kõrge- mal – mägedes.

Eliis Vennik

Selleks et hobi korras mägi- nimisega tegeleda, ei ole tarvis ühtki diplomit ega tunnistust. Kui viia end kurssi vajaliku varustuse ja selle kasutamisega, võib peaaegu igauks mõne pi- sema mäe vallutada. Ohutuse mõttes on soovitatav läbida muidugi ka koolitusi ja kursu- si, ent seegi pole nõutav. Siis- ki on mäkketõusul oluline hea füüsiline vorm ja peasi – suur tahtmine.

Jürgenil tahtmist jagub. Ta ei kuulu ühessegi klubisse ja organiseerib paari tuttavaga pühendunult erinevaid väl- jasõite. „Mägedesse ei tõmba mind enam isegi mitte niivõrd need mäed ise kuivõrd riigid, erinevad kultuurid ja inime- sed. Paljud kohad on just poliitiliselt väga huvitavad, need on samad riigid, millest räägitakse uudistes. Reaalsus on sageli hoopis teistsugune. Enamasti ei ole miski nii hull, kui seda kujutatakse,“ räägib Jürgen.

Huvi mägiõnime vastu tekkis Jürgenil täiesti juhus- likult. „Leidsin kampaania- hinnaga odavlennupiletid ja sihtkohtadest hakkas silma Sitsiilia. Üks sõpradest käis aga välja, et on nõus tule- ma vaid siis, kui ronime Etna otsa,“ räägib Jürgen. Tol het- kel jättis see Jürgeni täiesti külmaks, ent ta oli nõus rännu kaasa tegema. Ilma igasuguse varustusega, laenanud tutta- valt tütarlapselt sooja pesu ja sokid, jõuti päevateekonna jä- rel esimeste kraatriteni. Etna on umbes 3330 m kõrgune vulkaan, mistõttu oli üleval juba üpris lumine ja külm. Tookordne kogemus ei olnud Jürgeni arvates suur eneseüle- tus, ent ronimispiisikusse oli ta nakatunud.

Jürgenil sõber ja rännukaas- lane Marko Aid kirjeldab Jür- genit kui enese- ja sihikindlat ning siirast noormeest, kel on piisavalt auhust ja hulljul- gust, et sellise alaga tegele- da. „Kui visata Jürgen täiesti tundmatusse linna tundma- tute inimeste keskele, kes räägivad tundmatut keelt ja žestikuleerivad arusaamatult, siis ma kujutan ette, kuidas ta seal üksi templi ees seis- tes, Lonely Planet näpu vahel, suudab viie minuti jooksul kõik lahendada. Õhtuks on tal

Jürgen Saarniit Lenini mäel, mis on Pamiiri kõrguselt teine mäetipp, kõrgust üle 7000 meetri

FOTO: JÜRGEN SAARNIIT

ikka kõht täis, kena öömaja, kultuuriprogramm ja külla- kutse kohalikule emiiri vastu- võtule,“ räägib Marko.

Kõrgustes on vaja eriettevalmistust

Juba esimesele mäekogemuse- le järgneval aastal organiseeri- ti sama sõbraga, kellega Etna vallutati, reis Türgi, sihiks Ararati mägi. „Minu mägede valik on seni olnud väga pal- ju seotud nende riikidega, kus nad asuvad. Etnale ja Araratile hakkas riburadapidi järgne- ma kõiksugu muid sihtkohti. Mõõdunud aastal võttis Jür- gen ette reisi Hiinasse, sihiks Muztagh Ata mägi. Kahe aasta tagusesse aega kuulub ka Jür- geni seni suurim saavutus, Leni- ni mäe tipp. Lenini mägi on Pamiiri kõrguselt teine mäe- tipp, millel kõrgust üle seits- me tuhande meetri. Äsja saab- us Jürgen reisilt Iraani, kus võttis ette Damavandi mäe.

Nii kõrgetel mägedel roni- mine ei ole aga enam sugugi juhuslik päevapikkune matk, vaid vajab erilist varustust ja spetsiaalset ettevalmistust. „Planeerimine võtab enama- sti aega ligi pool aastat. Tuleb hankida mäeload ja end füüsi- liselt heasse vormi viia. Kuna Eestis mägesid ei ole, ei saa siin mäkketõusu harjutada. Et seda siiski imiteerida, minnak- se metsa, pakitakse seljakotti hulk veepudeleid raskuseks ja kõnnitakse edasi-tagasi,“ kir-

jeldab Jürgen kummalist tree- ningprotsessi.

„Näiteks kas või iraanlas- te jaoks on mäkkeronimine täiesti tavaline tegevus. Mõ- nel nädalavahetusel võetakse kotid selga ja ronitakse kaas- lasega mäkke. Nende jaoks on see puhas rõõm, aga eestlasele toob selline retk kaasa palju ebamugavusi,“ räägib ta. Nen- de hulka kuuluvad näiteks erinevad kõhuhäädad, külme- tushaigused ja probleemid

Kahe aasta tagusesse aega kuulub Jürgeni seni suurim saavutus, Lenini mäe tipp, millel kõrgust üle 7000 meetri. Unistus on ronida veelgi kõrgemale ja näha maailma 8000 meetri kõrguselt.

mäeõhuga harjumisega.

Hiljutisel Iraani-reisil tuli Jürgenil alustada teed üles- poole 45kraadises kuumuses. Hoolimata kuumusest, olid näiteks kõik naised, keda ta mäel kohtas, islamikultuurile omaselt pealaest jalatallani kaetud. „Metropeatusteski olid näiteks külgedel sinised pool perrooni otstes teistsu- gused, kollased pingid. Rongi esimene ja viimane vagun olid mõeldud ainult naistele. Selli- ne segregatsioon on tegelikult ka mõnes mõttes šokeeriv. Iraan on tegelikult väga kul- tuurne koht ja mäkketõusul kohtasin ma palju suhtlemisal-

teid inimesi,“ räägib Jürgen.

„Mägepidi üles tõusta on tel- gelikult küllaltki raske ja kui tervis ka päris korras ei ole, võib üpris pahuraks muutu- da. Ronides tulid meile vastu laskuvad rõõmsameelsed iraanlased. Neil oli väga suur huvi suhelda, uuriti ikka, kust me pärit oleme. Oli üks juhus, kui mees võttis taskust välja küüslauku ja kinnitas, et ai- nult küüslauku süües on või- malik tippu jõuda. Mina olin

aga tujust ära ja keeldusin küüslauku vastu võtmast.“

Hulljulgus võib lõppeda surmaga

„Mäkke ronimine on üksjagu rutiinne tegevus. Nina ette passimisest või ees kõndija selja vaatamisest saab kiiresti kõrini. Sellises olukorras võib iga väike asi närvidele hakata käima, kas või seesama kaas- lase selg, rääkimata eestlase jaoks muidugi ülemäära pea- letükkivast suhtlemismanee- rist,“ muljetab Jürgen. Ka suhetele kaasreisijatega võib pikk ja väsitav tee oma pitseri jätta, teineteisest tüdinetak- se.

Reisikaaslane Marko ütleb samuti, et on kaaslane valik väga oluline. „Ei ole just palju neid inimesi, kellega ikka ja jälle sõandad sellist füüsiliselt ja vaimselt piinavat retke ette võtta. Jürgeniga julgaks alati minna. Tema sihikindlus ja tei- nekord ka üllatav otsekoheus on meid ikka ja jälle mitmest keerulisest situatsioonist välja toonud,“ räägib ta.

Kõrgemate mägede puhul ei ole tegu ligilähedasetki lihtsalt jalutuskäiguga. Enam kui 7000 m kõrguste mägede puhul on vaja aklimatiseeru- da, mis võib võtta nädalaid. Kuna valdav osa kõrgemaid mägesid on aga Kesk-Aasias, ei võeta kodumaalt kaasa ter- vet varustust, sest lennukis tuleb ülekilode eest krõbedat lisatasu maksta. Seetõttu han- gitakse toidukraam kohalikust külast, ent kolme nädala toidu varumine eksotilisest riigist on üsna keeruline ülesanne. Ronides tuleb korduvalt taga- si pöörduda baaslaagrisse, et organism kõrgusega aegamisi harjuks. Hulljulgus võib kõrg- mägedes lõppeda surmaga.

Niisiis ei ole mäkketõus su- gugi ülemäära romantiline: see võtab aega ja on küllaltki monotoonne. Sellise tegevuse juures on kannatlikkus ja pü- sivus hädavajalikud. Seejuures hindab Jürgen reisil olles just määramatuse tunnet ja tead- mist, et iga päev toob üllatu- si.

Mägiõnimega kaasnevad ka teistlaadi ohud, ent need sõltuvad konkreetsest mäest.

Mõni mägi ohtlikum kui teine

Jürgen on püüdnud väga oht- likke ettevõtmisi vältida. Sel- legi poolest annab ta endale hästi mõista, et iga hetk võib midagi juhtuda. „Olen olnud tunnistajaks ka lumelaviinile, juba ainuüksi selle tugev hää- l kaugusest teeb olemise kõhe- daks.“

Jürgenil on ette tulnud ka tragikoomilisi juhtumeid. „Ühel ööl telkisin suure soo- ja kivi peal. Nägin küll, et all on karjuseonn, aga ei osanud seda karta. Öösel piirasid mu telgi ümber kolm tigidat lam- bakoera, kes kella viie paiku haukuma hakkasid. Rahusta- sin end mõttega, et ma ei ole kunagi kuulnud koertest, kes oleksid telki pugunud, ja suut- sin taas uinuda. Sellist asja ei oska mägedes oodata ja see ehmatas. Pigem kardad koeri Tallinnas kui mäel,“ räägib ta.

Tuleval aastal on Jürgenil plaanis minna Kašmiiri, ent nagu korralikul tudengil ikka, on tema prioriteedid seotud hoopis magistratöö kirjutami- se ja muu olmelisega. Väikest- viisi unistab ta siiski sellest, et ronida kord veelgi kõrgemasse tippu ja näha maailma 8000 meetri kõrguselt. Iga reisi järel muutub maailm Jürgenil sõnul üha väiksemaks.

Tänane noor on iseseisvam, kui olid ta vanemad

Eesti Noorsoo Instituudis läbiviidud Tallinna 2008. aasta koolilõpetajate väärtushoiakute uuringu tulemused on võrreldavad 1983. aasta keskariduse omandajate uuringuga „Ühe põlvkonna elutee”. Kahe uuringu vahele jääva aja jooksul aset leidnud suured ühiskondlikud muutused Eesti elus on avaldanud olulist mõju ka noorte väärtuseelistustele.

Andu Rämmer
noorsoouurija

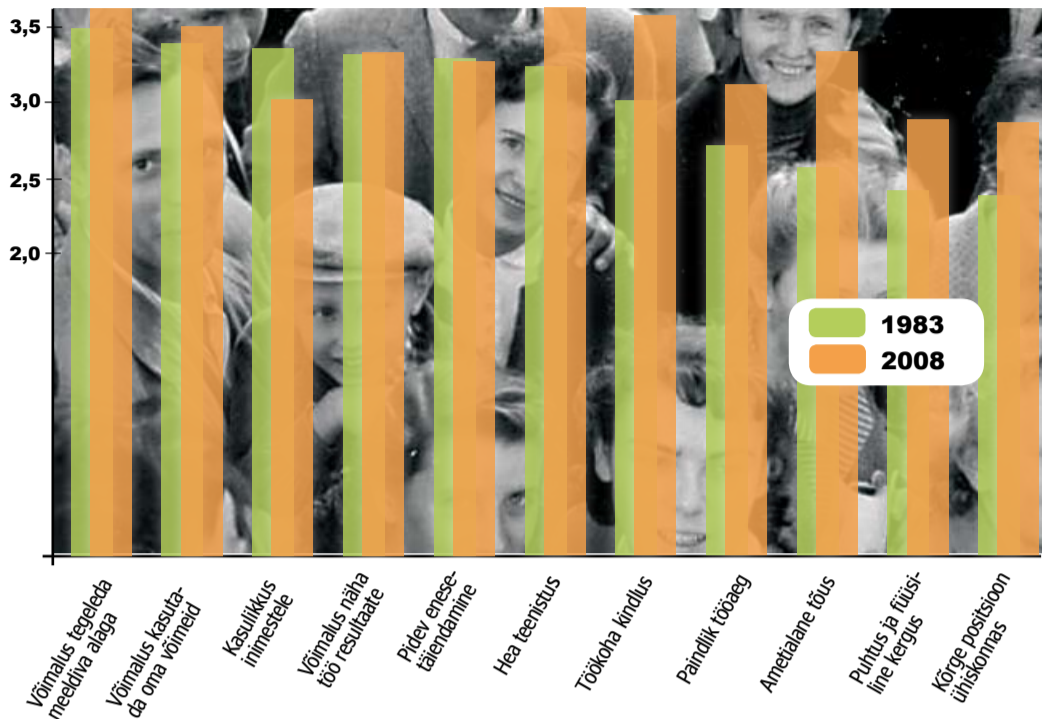
Mõlemas uuringus kesksel kohal olnud tööväärtuste alusel saab teha ka laiemaid järeldusi põlvkondadevaheliste ideaalide muutumise kohta. Noored inimesed on väärtusteuriidid alati huvitanud, sest järk-järgult ühiskonnas vanemat põlvkonda asendades muutuvad ka ühiskonnas domineerivad mentaliteetidid.

Tänases Eestis on palju räägitud nõukogude ajal kujunenud, kuid taasiseseisvumise künnisel ellu astunud nn võitjate põlvkonna panusest kaasaegse Eesti ühiskonna ülesehitamisse. Täna, laulva revolutsiooni ajal sündinud noorte maailmavaade on esimese iseseisvas Eestis sirguva põlvkonnana kujunenud hoopis teistsugustes oludes kui nende vanemate noorusajal. Seetõttu võiks eeldada, et nende ideaalid erinevad oluliselt nõukogudeaegsete noorte tõekspidamistest.

Eestlaste väärtuste eripärad

Võiks eeldada, et iseseisvas Eestis kujunenud noorte väärtused on märksa sarnasemad nende lääne eakaaslaste tõekspidamistega kui nende vanemate noorusajal, mil elutingimused Eestis olid hoopis teistsugused kui tollaste noorte eakaaslastel läänes. Värskest taasiseseisvunud Eesti eripäradele osundasid ka uuringud. 1990ndate majanduskitsikuse aastatel noorte väärtusi uurinud Jüri Saarniit leidis, et erinevalt individuaalsust ja mitmekesisust rõhutavate eneseväljenduslike väärtuste poole püüdlevatest lääne noortest hindavad nende Eesti eakaaslastel üha enam materiaalseid väärtusi.

Ka hilisemad rahvusvahelised (kõiki vanusegrupe haaravad) võrdlevad uuringud kinnitasid Saarniidu tähelepanekuid, et eestlaste väärtused erinevad Lääne-Euroopa heaoluühiskonnaliikmete eelistustest mitmes olulises aspektis ning sarnanevad eelkõige teiste, samuti materiaalset elujärge tähtsustavate Ida-Euroo-

pa maade elanike väärtustele. Kõige olulisemaks väärtuseks pidasid eestlased majanduslikku ja füüsilist turvatunnet. Sarnaselt teiste Ida-Euroopa ühiskondade liikmetega hindasid nad märksa vähemoluliseks aktiivset ühiskonnaelus osalemist, erinevuste sallimist ja usaldust teiste inimeste vastu, mis on kõige kõrge-

Tänapäeva noored ei pea võimalust olla teistele inimestele kasulik enam nii oluliseks eesmärgiks kui nende vanemad oma noorusajal 1980. aastate alguses.

malt hinnatud väärtusteks heaoluühiskondade, eelkõige lähinaabruses olevate Skandinaaviaaamaade elanike seas. Peamise erinevuste põhjuseks on ida- ja lääneeurooplaste eelistustes töid uuringu läbiviijad välja nõukogude ühiskonna kogemuse, mis kujundas tugevasti inimeste suhtumist ühiskondlikesse nähtustesse. Kuna laulva revolutsiooni ajal sündinud noored on sirgunud pikaajalist ja enam-vähem püsivat majanduskasvu nautinud Eestis, võiks arvata, et ka nende väärtused erinevad oluliselt defitsiidühiskonnas sirgunud vanemate põlvkonna eelistustest ja on sarnased rohkem eneseväljenduslike väärtusi tähtsustavate lääneeuroopa maade noorte ideaalidele.

Neid on valmis noormeestest rohkem pingutama

Kõige vähem on kahe uuringu vahelisel ajal muutunud nõukogude ajal kõrgelt hinnatud eneseväljenduslike väärtuste tähtsus. Nii 1980ndate alguse kui tänapäeva noored hindasid töö valikul kõige olulisemaks kriteeriumiks võimalust töötada meeldival alal. Seisab noortel koolilõpetamise jä-

rel ees elukutsevalik; oskuste omandamise järel asutakse tööle. Samuti selgus, et oma võimete kasutamist, enese-täiendamist ja võimalust tööpanusest rahulolu tunda väärtustatavad tänapäeva noored enam-vähem sama kõrgelt 1980ndate noortega. Võib öelda, et individuaalsuse väljarendamist võimaldavad ees-

võimalusi.

Täna, päeval on keerulisemaks muutunud nii sobiva töö valik kui ka isiklikus elus tehtavad otsused. Kooselu algus ja lastesaamisega on võrreldes vanemate noorusajaga edasi lükatud. Neid ei tõtta tänases tööturuühiskonnas hariduse omandamise järel enam kiirelt peret looma nagu nõukogude ajal, vaid püüavad üha enam panna alust nii oma tööalasele karjäärile kui ka nautida elu üha võrdväärselt noormeestega. Mainitud uuringute valguses võib öelda, et ühiskondlike ümberkorralduste tagajärjel on naiste soorollis aset leidmas kindlasuunalised muutused.

Tallinna uuringutulemused tõendavad, et veerandsajandi jooksul on kõige suuremad nihked Eesti noorte eelistustes leidnud aset isikliku heaolu ja materiaalsete hüvede väärtustamises.

Materiaalsed hüved on väga olulised

Tänapäeva noorte olulisema-

Võrreldes 1980. aastatega hindavad tänased noored palju kõrgemalt ametialase karjääri võimalusi ja sellega kaasnevat ühiskondlikku positsiooni.

teks väärtusteks on tõusnud individuaalse heaolu ja materiaalsete saavutusvajaduste tähtsus. Järsk tõus töö eest saadavate sissetulekute tähtsustamises pole sugugi üllatav, sest võrreldes nõukogude ajaga on tänases Eestis võimalik raha eest soetada kõike seda, mida nõukogudeaegsed Eesti noored heal juhul vaid Soome televisioonist näha said.

Oodatult on võrreldes nõukogude ajaga suurenenud mure töökohta säilitamise pärast. Koos töö tähenduse muutusega on muutunud ka suh-

tumine töösse. Kui nõukogude ajal polnud töökoht igaihele mitte ainult garanteeritud, vaid riik ka kohustus töötama, siis tänapäeval on üha enam töökohti projektipõhised ning just varasema töökogemuse ta noortel muutub sarnaselt lääne noortega aasta-aastalt üha raskemaks Eestis tööteed alustada. Samuti võimaldab töö eest saadud tasu tarbimise kaudu elutingimusi parandada, meeldivat elustiili harrastada või tulevikuks säästa.

Materiaalsete hüvede poole pürgimine on levinud laiemalt kogu Eesti ühiskonnas. Näiteks ka rahvusvahelise Euroopa sotsiaaluuringu tulemused näitavad, et eestlased ei väärtusta sarnaselt teiste Ida-Euroopa maade elanikega mitte ainult palka ja tulevikukindlustamist lääneeurooplastest kõrgemalt, vaid ollakse ka valmis pühendama töötamisele heaoluühiskondade liikmetest rohkem aega.

Võrreldes 1980ndate aastate noortega, peavad tänapäeva koolilõpetajad märksa olulisemaks eesmärgiks paindlikku tööaega. Töötamine endale sobival aegadel võimaldab tänapäevase kiire elutempo juures leida paindlikke võimalusi töö ja vaba aja ühitamiseks.

Palju edukust ja vähe solidaarsust

Võrreldes 1980. aastatega, hindavad tänased noored palju kõrgemalt ka ametialase karjääri võimalusi ja sellega kaasnevat ühiskondlikku positsiooni. Nõukogude ajal sõltus ametiredelil edasijõudmine lojaalsusest võimudele ja tööalane karjäär oli riigi kontrolli all. Täna, Eestis ühiskonnas valitsev edukultus avaldub ka ametialase positsiooni mainekuses. Kui nõukogude ajal kujutas ka juht

mestega suhteid ja võrgustikke luua). Samuti pole üllatav, et tänapäeva noored püüavad leida üha enam tasuvat tööd, mis on samal ajal ka puhtam füüsiliselt kergem.

Kaht uuringut lahutava veerandsajandi jooksul on kõige järsemalt vähenenud altruistlike väärtuste tähtsus. Tänapäeva noored ei pea võimalust olla kasulik teistele inimestele enam nii oluliseks eesmärgiks kui nende vanemate noorusajal 1980. aastate alguses. Selle asemel on tänapäeva noored märksa enam orienteeritud individuaalset hüvangut töötavate eesmärkide ja sihtide saavutamisele. Muutunud elutingimused on aidanud kaasa mentaliteetide muutusele: kui nõukogudeaegsetes piiratud oludes oldi tihti sunnitud üksteist hädas aitama, siis tänapäevases Eesti ühiskonnas on tulemusrikkamad palju enam isiklikku kasu toovad valikud.

Kui jätkusuutlik on edukultus?

Eesti noorte väärtushinnangud on tugevasti mõjutatud sotsiaalsest keskkonnast. Võrreldes 1990. aastate ja eriti nõukogude ajaga, on aset leidnud mitu olulist nihet noorte eelistustes. Eestis läbiviidud noorsoouuringud osundavad, et kui nõukogude ajal hinnati noorte seas kõrgelt eneseväljenduslike väärtusi, siis hiljem tõusis oluliselt orienteeritus edu saavutamiseks vajalikele ainelistele ja positsiooniga seotud väärtustele ning altruistlike väärtuste tähtsus vähenes. Juba 1990. aastate noorte väärtusteadvust kirjeldab hästi edukultus. Nõukogudejärgse Eesti noorte edu mõõdupuuks on „kõvad väärtused” ehk hinnatakse kõrget elukvaliteeti ja selle tagamiseks vajalikku raha ning ühiskondlikku positsiooni.

Kuna uuring viidi läbi majanduskriisi eel, võib noorte väärtusteadvust tunduda väga tarbijalikuna. Siiski ei saa öelda, et edukultus kõiki noori ühtmoodi puudutaks. Koolilõpetajate uuringus ilmnes mitu huvitavat suundumust, lisaks tüdrukute suuremale eneseväljenduslikkusele hindasid kõrgharidusega ema või isa omavad noored eneseväljenduslike väärtusi madalama haridusega vanemate järeltulijatest olulisemateks.

Vaatamata mõningatele märkidele eneseväljenduslike väärtuste tõusust, püsib eesti noorte väärtuste rõhuasetus erinevalt individuaalsust ja mitmekesisust rõhutavatest lääne eakaaslastest jätkuvalt suure osas isiklikul heaolul ning majanduslikul ja füüsilisel turvatundel.

“Euroopa Noored” projektikliinik

Programmi Euroopa Noored doktorid ootavad vastuvõtule kõiki neid, kes soovivad nõustamist Euroopa Noored alaprogrammides.

Vastuvõtule pääsemiseks tuleb end registreerida Euroopa Noored kodulehel. Vastuvõtt toimub 6. oktoobril kell 10.00-17.00 SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büros.

Programmi Euroopa Noored järgmine taotlustähtaeg on 1. novembril. Seekord on prioriteediks keskkonnateadlikkuse tõstmine ja maailmahariduse edendamine.

Kõikide projektide kohta on võimalik saada individuaalset nõustamist, esitades projektitaotluse 10. oktoobriks vastava alaprogrammi konsultandile. Lisainfo: euroopa.noored.ee

Euroopa Noored toetas noorte- projekte ligi 3,7 miljoni krooniga

Euroopa Liidu noorte kodaniku- haridusprogrammist sai kolmandas taotlusvoorus toetust 29 Eesti noorteprojekti.

Toetati 5 rahvusvahelist noortevahetust, mis annavad Eesti ja teiste riikide noortele võimaluse ühistegevuse käigus enda jaoks olulisi teemasid käsitleda ning üksteise kultuurilisi sarnasusi ja erinevusi tundma õppida.

Häädemeeste vallavalitsus korraldab Eesti ja Soome noortevahetuse, kus arutatakse, kuidas muuta keskkonna hoidmist noortele atraktiivsemaks, ning soovatakse teada saada noorte arvamust looduse kaitsmisest.

Noortealgatuste alaprogrammis, mis seab keskmise noorte tegevused oma kogukonna heaks, toetati 5 projekti. Näiteks korraldab Kuriteo Ennetuse Sihtasutus rahvusvahelise noortealgatuse „Äratuses öörahuni”, mille raames õpivad Eesti ja Poola erikoolide õpilased fotograafiat. Õpilaste fotodest pannakse kokku raamat ning rändnäitus.

Euroopa vabatahtliku teenistuse raames tuleb Eestisse 17 vabatahtlikku Euroopa Liidu riikidest nagu Saksamaa, Itaalia, Austria, Hispaania, Ungari, Tšehhi, Kreeka ja Prantsusmaa. Vabatahtlikud asuvad tegutsema Eesti noorteorganisatsioonides, kultuurimajades, hooldekodudes, lasteaedades, koolides ning sotsiaal- ja noortekeskustes. Kuus Eesti noort läheb aga vabatahtlikuks Makedooniasse, Prantsusmaale, Saksamaale ja Moldovasse, töötama noorteorganisatsioonides või -keskustesse ja puuetega noortega.

Uued noorsoo- töö koolitused

ESF programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ kutsub noorsootöötajaid osalema koolitustel:

„Tehnika- ja looduslane aktiivõpe” (23.-24. septembril Kima Õppekeskuses Jõgevamaal ja 12. novembril Tartus) ja „Kari- jäärinõustamise võimalikkusest noorsootöös” (8.-9. oktoobril Aegviidu puhkebaasis ja 5. novembril Tallinnas).

Koolitus „Noorsootöö po-russki” toimub 22. - 24. oktoobril 2009.

Kandideerimistähtajaks on 9. oktoober. Täpsem info ja registreerimine: www.mitteformaalne.ee

Noorte sotsiaalse kaasamisega tegelevad mitmed algatused. Pildil maakondlike noortekogude suvekool

FOTO: ENL

Programmi „Euroopa noored” projektid arvestavad erivajadustega noortega

Programmi „Euroopa Noored” kaasatuse strateegia täidab kolme eesmärgi: tagada väiksemate võimalustega noorte juurdepääs programmi võimalustele, parendada programmi kaudu noorte sotsiaalset kaasatust ja julgustada neid olema aktiivsed kodanikud.

Maris Talvari

Marit Kannelmäe-Geerts, kes koordineerib SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büros kaasatuse valdkonda, kinnitab, et programmi „Euroopa noored” raames on enamik projekte ühel või teisel moel erivajadustega noortega seotud.

Näiteks 2008. aastal korraldas Misso Noorteklubi noortevalgatuses raames õppelaagri „Teeme oma suve lähedaks”, mis oli tugevalt seotud kaasatuse teemaga. Projekti üheks sihtgrupiks olid kindla töö ja erihariduseta kohalikud maanoored ning majanduslikes raskustes noored. Nad olid

kaastud nii projekti põhitegevusse õppelaagri näol kui ka analüüsi ja kokkuvõtete tegemise etappi.

Osalejad said projekti käigus osa nii mitteformaalsest õppimisest grupitöö kaudu kui ka konkreetseid oskusi. Õppelaagri käigus õpiti tegema laastukatust, külastati ning tutvuti ümbruskonnas olevate ettevõtjate ja nende tööga jne. Projekt läks nii edukalt, et kaks projektiga seotud noort said hiljem tööle. Nii head tulemust tegijad ise ei lootnudki.

Projekte igas valdkonnas

Kaasatuse valdkonna projekte leidub igast „Euroopa Noored” alaprogrammist. Näiteks on programmi üheks sihtgrupiks eesti keelt mitte kõnelevad noored. Sillamäe vanalinna kooli noortevalgatusprojekt „Saaremaa – tema müüdid ja reaalsused” järgis samuti kaasatuse printsiipi: Sillamäe õpilased otsustasid Saaremaa noortele külla minna. Ettevõtmise eesmärgiks oli läheneda

eesti kultuurile, parandada eesti keele oskust, ületada hirmu kaaslastega eesti keele suhelda jne.

Näiteid võib tuua ka noortevahetuse valdkonnast. Juulis kutsus MTÜ Living for Tomorrow Armeenias külla kaheksa tegusat noort. Projekt „Act Bravely, Respond Wisely” oli seotud seksuaalkasvatuse ning aidi ja narkomaania teemadega. MTÜ juhataja Sirle Blumberg rääkis, et Armeenia osutus valituks seepärast, et selles riigis on need teemad tabu.

„Projekti eesmärk oli teha nendega koolitusseminari ja külastada mõningaid organisatsioone, kes on seotud narko- ja rehabilitatsiooniteemadega,” selgitas Blumberg. Üks osa programmist oli narkorehabilitatsioonitalu külastus, mida ei ole Blumbergi sõnul vähemalt Baltimaades katsetatud. Armeenlaste jaoks oli siin viibitud aeg nende sõnul äärmiselt huvitav. Nende sooviks oli kutsuda eestlased Armeeniasse ja tutvustada sealset olukorda.

KAASATUSE PROJEKTID

Programmis „Euroopa Noored” on kolme tüüpi kaasatuse projekte

Erivajadustega ja väiksemate võimalustega noored osalevad projektis aktiivselt terve projekti vältel (ettevalmistus, teostus, analüüs ja järeltegevused).

Projekti teema on seotud kaasatuse valdkonna või takistustega, mis vähendavad osa noorte võimalusi teistega võrreldes; projekti eesmärk on tõsta teadlikkust või parandada väiksemate võimalustega noorte olukorda.

Augusti lõpus toimub aga MTÜ Continuous Actioni organiseeritav projekt „It's up to you”, mis kaasab töötuid noori. Projektist võtab osa 28 noort Eestist, Ungarist, Itaaliast ja Rootsist, et arutada töötuse probleeme noorte seas ning pakkuda lahendusi. Projekti koordinaatori Ana Trocini sõnul õpivad noored lisaks tööle ka kultuuri, mis tõi neid silmaringi muutub laiahaardelisemaks.

Vangidki ei jää kõrvale

Kannelmäe-Geerts toob välja ühe silmatorkava aspekti, mille põhjuseks võib olla praegune majandusolukord. Nimelt

on lähimõeldud noorsootöö vormina järjest enam kasutatud Euroopa vabatahtlikku teenistust, mis toetab noorte arengut ja valmisolekut tööturaks.

Tekkimas on teinegi kasvav huvi, mis puudutab noori kinnipeetavaid. „Oleme teinud juba mitmendat aastat koostööd vanglatega. Vanglanoored on teinud noortevalgatusprojekte ja sellest tulenevalt on tekkinud huvi kriminaalhooldajatel, kes tahaksid vanglast vabanenud või kriminaalhoolduse all olevatele noortele pakkuda vabatahtliku teenistuse võimalust,” rääkis Kannelmäe-Geerts.

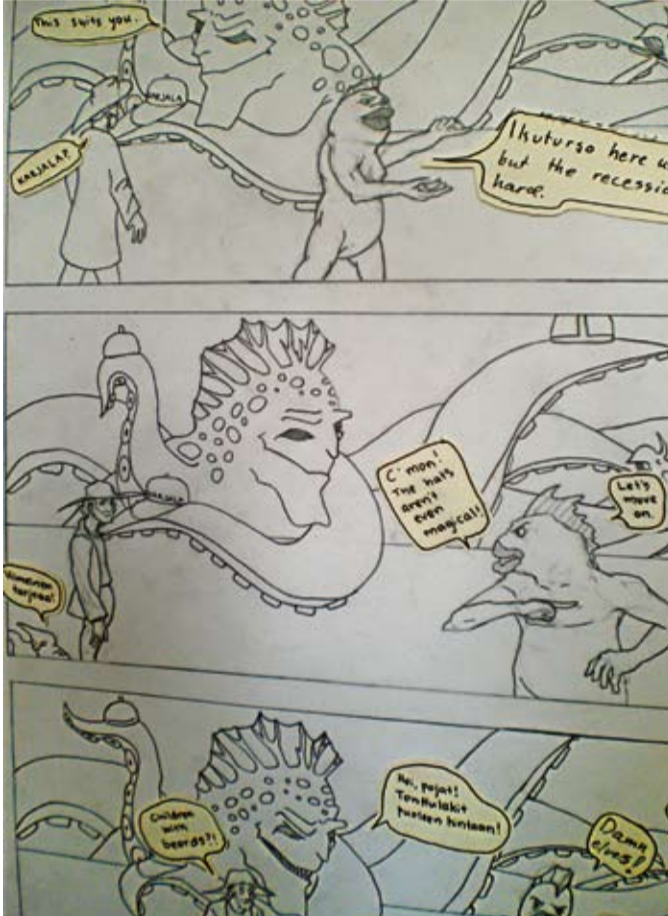
Koomiksilaager tõi kokku Eesti, Soome ja Islandi kunstiõpilased

Rahvusvaheline SAM-PO loomeprojekt on Eesti, Soome ja Islandi kunstikoolide õpilaste ja õpetajate koostööprojekt. Ühise loomeprojekti eesmärk on pakkuda õpilastele ja õpetajatele peale erialase väljakutse ka rahvusvahelise meeskonnatöö ja kultuuridevahelise suhtlemise kogemust.

Piret Paluteder
aken@enl.ee

Soome imeveski Sampo järgi nime saanud illustratsiooni- ja multimeediaprojektis loovad lisaks Tartu Kunstikoolile kaasa Põhja-Karjala Outokumpu kutsekooli audiovisuaalse kommunikatsiooni ja meedia osakond ning Reykjaviki Borgarholtsskóli kunsti- ja meediaosakond. Projekti käigus kirjutatakse ja joonistatakse kokku elemente Soome, Eesti ja Islandi mütoloogiast ja folkloorist. Saadud loost valmivad Eestis ja Islandil korraldatavate õpikodade käigus koomiks ja animatsioon, mis Soome õpikojas lõpuks elektrooniliseks ja trükitud SAM-PO-paketiks kokku pannakse. Õpikodad toimuvad sellel aastal Tartus ja Lõuna-Eestis 8.-18. juunil ning Reykjavikis 4.-14. detsembril. Outokumpu õpikoda toimub järgmisel aastal 10.-20. mail.

Osaleda soovijatelt oodati visandeid mütoloogilistest ja muinasjutulistest tegelastest, loomadest ja olenditest. Visanditeks sobisid ka vihikuservadele kritseldatud kujud või näod. Plusspunkte kandideerimisel andis kunstikoolis

Igal aastal on mõni Tartu Kunstikooli lõpetaja valinud lõputööks koomiksi.

FOTO: TARTU KUNTIKOO

viibivate välisõpilaste abistamine tugisikuna. Väljavalitud õpilased esitasid grupitööna kümne minuti ettekande Eesti mütoloogiast ja folkloorist ning olid valmis suhtlema partnerkoolide õpilastega ja juhendajatega ingliskeelses Moodle'is.

Koomiksilaager Otepääl

Esimene Eesti-Soome-Islandi kokkusaamine toimus koomiksilaagrina. Kui Soome imeveski Sampo jahvatab jahu, raha või soola, siis kunstiõpilaste ühise õpitöö käigus valmis kolme maa mütoloogia ja folkloori põhjal koomiks,

mis saab aluseks joonistamiseks ja trükisele. Kodutööna olid kunstiõpilased põhjalikult uurinud oma maa folkloori ja sealt huvitavaid tüüpe välja noppinud: kolle, trolle, näk-ke ja kratte. Moodustati eri rahvusest kolme- või neljaliikmelised grupid ja joonistati paadisillal, suure kivi või lõkkeaseme kõrval. Ühiselt mõeldi välja lugu ja anti loos osalevatele tegelastele kaju.

Ühes loos püüdis mees järvel kala ja sai õnge otsa soovikala, kes ta veealusesse linna viis. Veealusse linna turul nägi mees kõige imetabasemaid ja erilisemaid olendeid. Linna turg annab võimaluse raken-

dada kogu fantaasiat ja nii loodi suur hulk kentsakaid, õudseid ning naljakaid olevusi. Kauplemine turul toimus naeratuste eest. Aga mil viisil naeratusi sai? See jääb praegu saladuseks nagu ka loo edasine käik ja lõpp.

Laagris toimusid erialased ja üldharivad loengud, matkade ning väljasõitude sihtpunktideks olid Eesti pühad puud, kivid, mäed ja allikad. Lisaks keeleliste ja kultuuriliste erinevustele sai aimu ka erinevate maade looduskeskkonnast. Siin on hästi roheline, aga väga mürrarikas, arvasid islandlased. Meie arvasime, et hoopis Islandil on palju tuulekohinat, aga ju kohises Palu veskitammi vesi veel kõvemini.

Loomeprojekti esimeses kolmandikus oli peatähelepanu all koomiks kui sõnalise ja pildilise jutu ühendus. Paljud noored kogu maailmas rahuldavad selle meediumi kaudu oma himu lugude ja juttude järele.

Eesti koomiksi kodu on Tartus

Koomiksrite tegemist ja nende olemust on Tartu Kuns-

tikoolis aastaid juhendanud Kuldar Leement, Helen Bunder ja Anne Hirson, õpetajatest lisaks Peeter Krosmannile graafika- ja joonistusõpetaja Kalli Kalde.

mõjutanud kui noorukina läbilapatud tuhandet lehekülged reproduktioone kuulsate maalijate teostest. Nii ei olegi mingi ime, et viimased seitse aastat töötab ta kunstikoolis maali- ja illustratsiooni õpetajana. Tema eestvedamisel on kool kolm korda osalenud rahvusvahelisel 24tunnisel koomiksimaratonil, kus joonistatakse samaaegselt ligi 90 eri paigas kokku ligi 20 riigis. Praegu rändab Soome koolides ringi Tartu Kunstikooli õpilaste koomiksinäitus „The New Kaboom“, mida külastas ka president Ilves. Igal aastal on keegi kunstikooli lõpetajatest valinud lõputööks koomiksi. Eelmisel aastal joonistas Deivi Kasuk autorikoomiksiks „Uudi“ ja „Uudi-Pink“ ning sellel aastal esitas Alar Lilleväli koomiksiraamatu „Teine elu“. Koomiksikunstenike järelkasvu eest hoolitsemisel on Peeter Krosmann andnud suure panuse ja loodab, et see tänuvärselt mitmekülgne ja kõigile mõistetav kunstiliik Eestis laiemat kõlapinda leiab.

Tartu Kunstikooli õpilastest loovad Sampo-loomeprojektis kaasa Jevgenia Žerebtsova,

Kunstnik Peeter Krosmanni eestvedamisel on Tartu Kunstikooli tudengid osalenud 24-tunnisel koomiksimaratonil, kus samaaegselt joonistatakse koomikseid 20 eri riigis.

lõövad Sampo-loomeprojektis kaasa Jevgenia Žerebtsova,

Kuldar Leement, Helen Bunder ja Anne Hirson, õpetajatest lisaks Peeter Krosmannile graafika- ja joonistusõpetaja Kalli Kalde.

Joonistama, räppima ja dokfilmi tegema!

MTÜ Mondo alustab septembri lõpus koolides üle Eesti maailmaharidusprojektiga „Haridus – iga lapse õigus“. Lõuna-Aafrikast pärit Paul Senosi on projektijuht ja lubab noortele huvitavaid konkursse. Osa saavad võtta kõik 13–19aastased koolinoored nii keskkoolidest kui kutsekoolidest. Vajalik on suur huvi maailmas toimuva vastu ja mõtteid kuidas saad sina kaasa aidada, et kõigil noortel maailma eri paigus oleks ligipääs haridusele, toidule ning õigus vabalt oma arvamust avaldada.

Et koomiksrite joonistami-

seks inspiratsiooni saada, vaadatakse esmalt koos dokfilme, arutatakse nähtu üle ja koos meeskonnaga mõeldakse välja koomiksi plaan. Seejärel saab kõige nobedam näpp grupist koomiksi paberile joonistada.

Räpilugude pikkus peaks olema 3-5 minutit, isetehtud dokfilmid 12-20 minutit. Võitjaid ootavad põnevad auhinnad. Ära maga võistlusi maha! Veendu, et sinu kool on võistlustesse kaasatud! Autasustamine toimub juba novembris. Projekti rahastab välisministeerium.

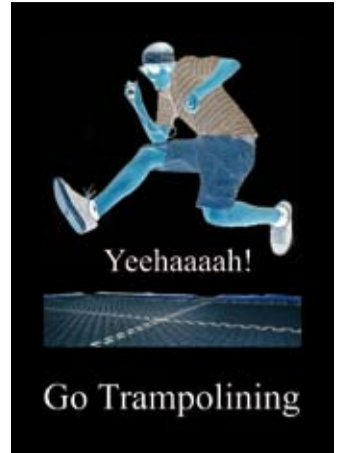
Rohkem infot: haridus.maa-ilmakool.ee

Paul Senosi, paul@mondo.org.ee, 56397044

Koomiksi joonistamine sellel suvel Võsul toimunud dokfilmiklubide noorte suvekoollis

FOTO: ALIINE LOTMAN

Tallinna Ülikooli Trampoliini Klubi alustab!

14. septembril alustavad Tallinna Ülikooli võimlas (Narva mnt 25) trampoliinivõimlemise grupid.

5-10aastastele laupäeviti kell 10-12, 11-16aastastele kolmapäeviti kell 16-18 ja laupäeviti kell 12-14.

Trampoliinivõimlemine on üks neljast olümpiamängude programmi kuuluvast võimlemisalast.

Rohkem infot: Rob Anderson tel: 59107253, Helle Anderson 53608329, Tallinna Ülikooli Trampoliini Klubi 60 86 106.

Tule kriketit õppima!

23. septembril toimub Tallinna hipodroomil (Paldiski mnt 50) kriketi õpetamise päev koolilastele ja õpetajatele. Eesti Kriketi Assotsiatsioon soovib tuua kriketi Eesti koolidesse uueks spordialaks.

Kõik on teretulnud selle Eestis veel tundmatu spordialaga tutvuma.

Kriketit mängitakse 120 riigis üle maailma. Lisainfot leiab aadressilt: www.kriket.ee/kooliprogramm või võttes ühendust: Mike Tiffin, 52 85650, mtiffin@gmail.com

Avatud Eesti Fond käivitab Noortefondi

Noortefondist saavad oma ideedele toetust taotleda kõik 15-29-aastased Eestis elavad noored.

Taotlemiseks ei pea olema ühegi organisatsiooni liige, projekte saab esitada ka üksikisiku või vaba sõpruskonnana.

Noortefondi eesmärk on toetada julgeid ja omanäolisi algatusi, mis julgustavad noori kaasa rääkima nende jaoks olulistel teemadel.

Oodatakse projekte, mis toetavad avatud ühiskonda, väärtustavad kodanikuaktiivsust ja sallivust ning on sisult ja vormilt uuenduslikud.

Toetussummad peaksid üldjuhul jääma vahemikku 2000 kuni 20 000 krooni.

Kogu info taotlusvõimaluste kohta leiate Noortefondi kodulehelt

www.oef.org.ee/noortefond

Lisainfo: Kadri Ollino, tel. 6 313 791, kadri@oef.org.ee,

www.oef.org.ee/noortefond

„Mul pole tööd, aga ma töötan selle nimel!“

Just nii oli pealkirjastatud juuni teisel nädalal Portugalis aset leidnud noorte tööhõiveteemaline rahvusvaheline koolitus. Noorte enda väljamõeldud hüüdlause kirjeldab ilmekalt tööturule siseneda püüdva noore ees seisvat väljakutset nii Eestis kui ka teistes Euroopa riikides.

Epp Reedik
Eesti Noorsootöö Keskus
Töökasvatuse peapekspert

Töö ja töökogemus annavad noorele enesekindlust, arendavad vastutustunnet ja võimaldavad sõltumatust. Ometigi on tõsiasi, et noorte töötuse määr on kaks korda kõrgem kui täiskasvanutel üldiselt.

Noorel on raskem leida sobivat tööd ning ta peab töö saamiseks tunduvalt rohkem pingutama kui kogemustega töötaja.

Majanduskriis survestab noorte olukorda veelgi, mõjutades noorte tööhõivet rängemalt. Noorte tööpuudus on möödunud aastaga võrreldes drastiliselt kasvanud ja näitab jätkuvat kasvutrendi.

Kõik koolitusel osalenud noorsootöötajad ja spetsialistid, kes olid kokku tulnud 16 erinevast Euroopa riigist ja keda oli kokku kakskümmend kuus, kinnitasid kui ühest suust, et noorte tööhõivega seotud küsimused vajavad lahendust.

Teema tähtsusele lisas kinnitust koolitajate esitatud loetelu ELi dokumentidest, milles

juhatakse tähelepanu noorte tööhõivevalmiduse tõstmise vajadusele, kas noorte karjääri- ja õpinõustamise, elukestva õppe, sotsiaalse kaasatuse, ettevõtlikkuse, vabatahtlike liikuvuse vms kaudu.

Ka need, kes varasemalt ehk polnud selliste dokumentidega lähemalt kokku puutunud, tajusid veelgi enam ja selgemalt, et noorte tööhõive probleemide lahendamiseks tegeleda on oluline. Noored on meie tulevik. Neis on tohutu potentsiaal värske ideede, energia, uudsete teadmiste ja muu innustava tõttu, mida ei saa ega tohigi jätta tähelepanuta. Noortel tuleb aidata oma potentsiaali parimal võimalikul moel realiseerida.

Mitte ainult Eesti mure

Noorte tööhõive on aktuaalne teema ja valuküsimus paljudes riikides.

Selleks et midagi muuta, peab teadma probleemi tekkepõhjuseid. Olenemata kultuurilistest erinevustest, tõesid koolitusel osalenud, et noorte töötuse põhjused on erinevates riikides üllatavalt sarnased.

Probleemidena toodi välja noorte madal haridustase ja koolist väljalangemine, hariduse mittevastavus tööturu vajadustele (sh ka kõrgharidusega noortel), sotsiaalsed ja majanduslikud probleemid peres, noorte vähene huvi ettevõtluse vastu, töökogemuste puudumine, vähene teadlikkus võimalustest ja juurdepääs neile (info ei jõua kõikidesse

Noorsootöötajad ja -spetsialistid Euroopa erinevatest riikidest arutamas noorte tööhõiveprobleemide üle

FOTO: ENTK

piirkondadesse võrdselt jms).

Probleemide virrvaris on nii üks kui teine riik püüdnud leida omi lahendusi.

Häid praktikaid on palju. Kokkukutsutud osalejatel oli võimalik oma riigi kogemusi teistega jagada ja õppida teiste praktikast.

Peamiste näidetena jäid kõlama nõustamisele ja infolevitamisele suunatud tegevused, ka koolitused. Näiteks pakub Island oma noortele Vitamiini koolitust. Tegu on aktiveerimiskoolitusega, kus tutvustatakse noortele erinevaid võimalusi aktiivseks aja sisustamiseks.

Islandil ollakse harjunud väga varasest east alates töö- ning nüüd, majandus-

raskuste ajal kardetakse, et noored muutuvad passiivseks ja võõrduvad tööst. Mainitud koolitusel räägitakse noortega ka majanduskriisist ja selle mõjust ühiskonnale.

Teise suunana, mida on noorte toetamiseks oluliseks peetud, on vajadus noortele noorsootöö kaudu õpitu kohta tunnustust avaldada.

Praegu jagatakse vastavat tunnustust noortepassi abil, aga ka tunnistuste ja portfooliote vahendusel.

Sellised koolivälised õpet tunnustavad vahendid aitavad ühest küljest noorel endal paremini mõista oma õpitu väärtust ning teisest küljest pakuvad need noorele tuge, kui oma kogemusi tuleb teistele,

eriti tööandjatele, selgitada ning tõendada oma paremust konkurentide ees.

Töötuna on aega õppida

Kasulike näidetena võiks veel mainida õpiraskustega noortele suunatud tegevusi.

Näiteks Iirimaal on üsna populaarsed õpitoad, kus noored vabatahtlikkuse alusel koos käivad ja üksteist erinevates ainetes järele aitavad.

Belgias on aga algatatud programm koolist väljalangenutele, et aidata neid tagasi haridussüsteemi või tööhõivesse. Neile pakutakse lihtsat kutseõpet ning aidatakse kvalifikatsiooninõudmistele täitmisel. Samuti nõustatakse ja

jõustatakse neid töötamise protsessil ja ka töökohaga kohanemise ajal.

Eesti puhul avaldas muljet meie õpilasmalevate programm. Tuttavad oldi töö- ja puhkelaagrite põhimõtetele, kuid õpilasmalevate kaudu töökogemuste saamise võimaldamine oli koolitusel osalejatele uudne.

Koolitusel osalenud tõesid, et üksteise kogemustest on õppida väga palju.

Mõisteti, et nagu täiskasvanuid nii ka noori hirmutab kasvav tööpuudus. Samas leiti, et töötuse perioodi võib näha nii negatiivsetes kui pisut positiivsemates värvides – „probleemiks pole niivõrd töötus kui võrd oskuse sellega toime tulla“ (M. A. Garcia).

Võib mõelda endast kui luuserist, kuid samuti kui aktiivsest töötisijast, kes kasutab tekkinud aega enese potentsiaalide arendamiseks, leiab uusi väljakutseid kodanikualgatusest ja vabatahtlikust tegevusest, koolitab end ja õpib midagi uut.

Noorsootöötajal on võimalus toetada noori nende eneseavastamisel ja -arendamisel ning teha seda koostöös teiste organisatsioonidega nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil.

Just nii saab parimal võimalikul moel aidata kaasa noorte tööhõivevalmiduse tõusule ning noorte sujuvamale tööturule sisenemisele. Nii võib noor uhkustundega peagi öelda: „Mul on töö, sest ma töötasin selle nimel!“

Gruusia kolleegidele kogemusi jagamas

Kesksuvel, mil enamik Eestimaa noorsootöötajaid puhkas, toimus Kloogaranna noortelaagris Eesti Noorsootöötajate Ühenduse eestvedamisel Eesti ja Gruusia suvekool.

Anne-Ly Suvi
Eesti Noorsootöötajate Ühendus

20.–26. juulil toimunud Eesti ja Gruusia suvekoolis anti põhjalik ülevaade Eestis tehtavast noorsootööst, seda nii riigi-, regionaalsel kui kohalikul tasandil. Ka Gruusia delegatsiooni liikmed said anda ülevaate Gruusias toimuvast. Külaliste delegatsiooni koosseisus oli nii ametnikke kui ka noorteorganisatsioonide juhte, laagrijuhte ja kohaliku omavalitsuse esindajaid.

Gruusia laagris 20 000 noort

Täna on Gruusias vaid kolm noortekeskust, kuid lähitulevikus on maailmapanga toel

Pildil vasakult: Gruusia suursaadik Eestis Ruslan Abashidze, regionaalse noorteorganisatsiooni juht Mikheil Khurtsia ja teised osavõtjad

FOTO: KADI BRUUS

loomisel kaheksa noortekeskust suuremates linnades. Näiteks Tbilisis luuakse noorte info- ja nõustamiskeskust. Samuti on Gruusias hetkel olemas vaid noorsootöö seaduse eelnõu, mis ootab sügisel parlamendi heakskiitu. Seetõttu kiitsid külalised väga eestlaste süsteemsust noorsootöös ja paljude seadusandlike aktide olemasolu. Gruusias töötata-

se väga palju lihtsalt eelnevate kogemuste põhjal, sest ka Gruusia formaalharidussüsteem noorsootöötajaid ette ei valmista.

Kuigi sõda on jätnud jälje ka Gruusia noorsootöele, on edasiminekuks ja heaks arenguks kõik eeldused olemas. Heaks näiteks oli grusiinide kogemus suviste noortelaagrite korraldamisega noortele

vanuses 17–26. Laager Patria on üks populaarsemaid noortelaagreid Gruusias, kus igal suvel osaleb ligi 20 000 noort üle kogu Gruusia. Kümne päeva jooksul toimub rida põnevaid ettevõtmisi: võistlusi, konkursse, kontserte ja palju muud.

Huvi eestlaste tegemiste vastu oli suur

Ühel suvekooli päeval pühenduti täielikult kohaliku omavalitsuses teemale. Külalitati Saue linna noortekeskust ja kohtuti abilinnapea Rafael Amosega, kes andis ülevaate kohaliku omavalitsuste tööst: kuidas toimub eelarve kujundamine, missugused maksud laekuvad omavalitsusele, missugune on poliitiline süsteem kohalikus omavalitsuses. Külalised olid kõigest väga huvitatud ja esitasid palju küsimusi, tekkis elav arutelu paljudel kohaliku omavalitsust puudu-

tavatel teemadel.

Veel külastati Rae valda, kus vallavanem Raivo Uukkivi andis põhjaliku ülevaate Rae vallast ja selle arengutest viimase viie aasta jooksul. Väga sügava mulje jättis külalistele toetus Gruusiale sõja ajal, sest just sellel perioodil oli Eesti lipu kõrval vallavalitsuse ees lehvimas ka Gruusia lipp.

Pärast ülevaadet noorsootööst 2009. aastal suunduti noortekeskusesse, kus peeti täielikult kohaliku omavalitsuses teemale. Külalitati Saue linna noortekeskust ja kohtuti abilinnapea Rafael Amosega, kes andis ülevaate kohaliku omavalitsuste tööst: kuidas toimub eelarve kujundamine, missugused maksud laekuvad omavalitsusele, missugune on poliitiline süsteem kohalikus omavalitsuses. Külalised olid kõigest väga huvitatud ja esitasid palju küsimusi, tekkis elav arutelu paljudel kohaliku omavalitsust puudu-

tavatel teemadel. Veel külastati Rae valda, kus vallavanem Raivo Uukkivi andis põhjaliku ülevaate Rae vallast ja selle arengutest viimase viie aasta jooksul. Väga sügava mulje jättis külalistele toetus Gruusiale sõja ajal, sest just sellel perioodil oli Eesti lipu kõrval vallavalitsuse ees lehvimas ka Gruusia lipp. Pärast ülevaadet noorsootööst 2009. aastal suunduti noortekeskusesse, kus peeti täielikult kohaliku omavalitsuses teemale. Külalitati Saue linna noortekeskust ja kohtuti abilinnapea Rafael Amosega, kes andis ülevaate kohaliku omavalitsuste tööst: kuidas toimub eelarve kujundamine, missugused maksud laekuvad omavalitsusele, missugune on poliitiline süsteem kohalikus omavalitsuses. Külalised olid kõigest väga huvitatud ja esitasid palju küsimusi, tekkis elav arutelu paljudel kohaliku omavalitsust puudu-

linnas on selleks suurepärased võimalused. Suvekooli lõpus aga toimus suur ideeturg, kus kõik panid müügile oma organisatsiooni oskused, tegevused ja ideed koostööks Gruusia kolleegidega.

Kõik need seitse päeva olid täis meeldivaid ettevõtmisi ja kogemusi, mis rikastasid mõlemat poolt. Ja kui nii mõnigi avastas, et on saanud kultuurišoki, oli ka see omaette kogemus, millest õppida. Kultuuridevahelisel õppimisel ongi just see võlu, et kunagi ei või teada, kuidas mõtlevad kolleegid teisest rahvusest

Suvekool toimus tänu haridus- ja teadusministeeriumile ning koostöös erinevate noorsootööinstitutsioonidega. Aktiivselt löid seminari korraldamisele kaasa Euroopa Noored Eesti Büroo, Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Noorsootöö Keskus ja Unicef Eesti, kelle ühisloominguna valmis igale osalejale hariv programm.

Kuidas noorsootööd ellu viiakse

Uuringut „Kohaliku tasandi noorsootööd teostavate mittetulunduslike organisatsioonide areng” ajendas läbi viima soov teada saada, milline on noorsootööd teostavate ühingute käekäik, kuidas nad organisatsioonina toimivad, millised on nende suurimad probleemid ja tulevikuvisionid.

Siim Krusell
MTÜ Mõnus Tegu

Noorsootöö on oluline täiendus haridussüsteemile, et luua eeldusi end ühiskonnas kindlana tundvate, end ja teisi väärtustavate inimeste kujundamiseks. Noorsootööd tehakse spordiringi juhendades, töömalevat koordineerides või ka põnevaid üritusi korraldades ning paljudel muudel viisidel. Huvipakkuvast tegevusest vähem oluline pole ka koostöö, algatusvõime arendamine ja kogemus tulemuste saavutamiseks. Suur osa noorsootöö tegijatest on kas vabatahtlikuna või palgalistena mittetulundusühingute liikmed. Seega võib öelda, et mittetulundusühingud omavad küllaltki suurt rolli noorsootöö korraldamisel ja teostamisel ning ühingute käekäigust oleneb ka noorsootöö kvaliteet nii olevikus kui ka tulevikus.

Teisisõnu, eesmärgiks oli viia läbi usaldusväärne ning valiidne uuring ning selle tulemusena kirjeldada kohalikul tasandil noorsootööd teostavate mittetulunduslike organisatsioonide probleeme, mis takistavad organisatsiooni toimimist või arengut. Samuti oli eesmärgiks kuvandi loomine organisatsioonide sisemisest

SUUREMAD PLUSSID-MIINUSED

MIINUS

- vähene võimekus ka vajaduse korral luua ametikohti ja võtta tööle inimesi;
- arenemisruum ühingu juhtimise korraldamisel;
- tegevuseks vajalike vahendite nappus;
- ebastabiilne rahastamine;
- ruumide puudus;
- koostöö ulatus ja sagedus võimalike partneritega (v.a kohalik omavalitsus) on ebaühtlane;
- alla poolel ühingutest on kirjapandud arengukava;
- enamikul väiksema eelarvega ühingutel puudub arengu- ja tegevuskava.

PLUS

- enamiku ühingute probleemivaba raamatupidamise korraldus;
- püüdlused suurendada tegevuste mahtu;
- püüdlused parandada tegevuste kvaliteeti;
- tihe koostöö omavalitsusega;
- enamik ühinguid kaasab noori planeerimisest teostuseni;
- enamik ühinguid on mõelnud edasise arengu peale;
- arengukava on enamikes ühingutes soovikohaselt ellu viidud;
- enamikul ühingutest on tegevuskava.

struktuurist ning väljapoole suunatud tegevustest. Ühtegi uuringut pole mõtet ainult sahtlisse kirjutada, oluline on ka kasutegur võimalikult paljudele. Kuigi uuringust kasusaajad on loodetavasti peamiselt kohalikul tasandil noorsootööd teostavad mittetulundusühingud, on ka nemad osa kodanikuühenduste tervikust ja samaaegselt aktiivsed kodanikud ühiskonnas. Organisatsiooni kui iseenesest abstraktse mõiste „operationaliseerivad” reaalsuseks konkreetset inimesed ehk organisatsiooni liikmed, kes mõjutavad ka kodanikuühiskonna arengut üldse. Seega on uuringu tulemusena saavutatav sihtgrupi teadlikkuse kasv, tugevnenud võrgustik ning põhjalik teadmus kohalikul tasandil noorsootööd teostavate inimeste probleemidest oluline ka kodanikuühiskonna tugevdamiseks tervikuna. Üksikorganisatsiooni tasandil on

uuringutulemused abiks enda organisatsiooni sisuliseks hindamiseks ja võrdlemiseks teistega.

Milline on MTÜde areng?

Nüüd aga kõige olulisema ehk peamiste uuringutulemuste juurde. Uuring andis tunnistust sellest, et noorsootööd teostavad mittetulundusühingud on praeguseks kujunenud kohalikul tasandil noorte koolivälise aja tegevustega sisustamise vallas arvestatavaks tegijaks. Uuringus käsitleti mitut erinevat indikaatorit, nii mittetulundusühingutes toimuvaid sisemisi protsesse kui ka väliseid ning väljapoole suunatud protsesse. Kui proovida koostada kõigi indikaatorite arvestuses hindamismudel, siis ilmneb, et täna tegutsevate ühingute lõikes on rohkem positiivseid kui negatiivseid toone.

Tugev kodanikuühiskond on

demokraatia ja osaluse teostajaks ja samas garantiiks. Kui võrd noorsootööd teostavad ühingud on osa kodanikuühiskonnast, saab olla eesmärgiks vaid nende püsimine ja edasine areng. Esitatud kuvandist lähtuvalt saab teha ettepanekuid tulevikuks.

Esmalt tuleb loota, et käesolev majanduskriis ei kahjusta oluliselt ühingute rahastamisvõimalusi. Vabatahtlikkuse alusel suudetakse tegevusi teatud piirini läbi viia, kuid kui vabatahtliku tegevuse korral peab vabatahtlik kasutama oma rahalisi vahendeid, langeb oluliselt motivatsioon midagi teha ja korraldada. Rahastamisvõimalustega on otseselt või kaudselt seotud ka võimalused palgata tööjõudu, soetada vahendeid ning omada ühingu käsutuses olevaid tööruume.

Raha ei ole õnneks kõike määrav tegur ning hoolimata rahanumbrite vähenemisest saab parendada juhtimist, tugevdada organisatsioonisisest ja -välist koostööd, täiustada tegevuste metoodikat ja tõsta sellega tegevuste kvaliteeti. Likvideerida saab ka puudujäägid arengu ja tegevusplaanide lahtimõtestamisel. Need tegevused soodustavad lähitulevikuks ka finantseerimisvõimaluste paranemist ning avaratumist.

Uuringu viis läbi MTÜ Mõnus Tegu. Projekti rahastas Kodanikuühiskonna Sihtkapital. Partnerid: Eesti Laste Organisatsioon, Eesti ANK, Eesti 4h ning Eesti Noorsootöötajate Ühing. Suur tänu ka kaasautorile Urmo Reitavile. Uuringu täistekst on saadaval kodulehel: www.kysk.ee.

kaasnevast vastutusest ja otsustamise tähtsusest.

Siinkohal kutsun üles kõiki õpetajaid ühiskonnaõpetuse tunni raames septembris enam käsitlema noorte osaluse, valimiste ja poliitiliste vaadete objektiivse kujunemise küsimusi. Esmalt selleks, et noorte teadlikkus valikut tehes saaks varivalimiste korraldajate ja gatavate materjalide kõrval toetust ka õpetajate nõuanne näol. Teisalt sellepärast, et seesugune õpilaste harimine toetab kindlasti veelgi teadlikkuma ühiskonna kasvu tulevikus.

Koolid ja õpetajad on projekti olulised partnerid. Kõikidel õpilastel, kelle kätte värske Aken on sattunud, soovitan uurida, kas ka teie koolis saab varivalida. Parimat uueks õppeaastaks!

Rohkem infot: Robert Lang, tel: 56215891, robert@enl.ee, www.varivalimised.ee

Noortepäeval toimusid mitmed töötoad, ühena neist ka aafrika trummide töötuba. FOTO: ENL

Noortepäeval noorte tööpuuduse vastu

Eesti Noorteühenduste Liidu (ENL) 12. augustil Tallinnas korraldatud noortepäev seadis tänavu fookusesse noorte kõrge tööpuuduse ning kutsus noori üles oma elu juhtimisel ohjad enda kätte võtma.

Meelika Jürisaar
Martina Tramberg

Noortepäev „Aktivist töötuks ei jää!” oli formaadilt pidulik ka tänavu ning õpitoad, võistlused ja vabaõhukontsert kuulusid endiselt programmi. „Seekord soovisime aga peale tähistamise juhtida tähelepanu problemaatilisele teemale, milleks üleilmse majanduslanguse taustal on kahtlemata noorte tööpuudus. Statistika andmeil hinnatakse seda kõrgemaks kui ühegi teise vanuselise grupi puhul,” kommenteerib ENLi avalike suhete spetsialist Meelika Jürisaar.

2009. aasta juuni seisuga on 16–24aastaste Eesti noorte seas registreeritud tööpuudus 16,9 protsenti, samal ajal kui Eesti keskmise tööpuudus on lähemas 10 protsendile. Euroopa Liidu liikmesmaade noorte keskmine tööpuudus veelgi kõrgem – 16,3 protsenti.

Euroopa Noortefoorumi president Tine Radinja rõhutas noortepäeva puhul tehtud avalduses, et ilma noorteta ei olegi tulevikku. Noortefoorum on varasemalt mitu korda rõhutanud noore potentsiaali investeerimise vajadust just rasketel aegadel, sest vastupidine käitumine toob kaasa pikaajalised negatiivsed mõjud tulevikus.

Euroopa Noortefoorumi sõnul on noorte kõrge töetusprotsent, halvad töötingimused ja raskused tööturul sisenemisel loonud olukorra, kus noortel on raske täielikult ühiskonnaellu integreeruda. Selline olukord lükkab üleüldiselt katusorganisatsioonide sõnul üha kaugele tuleviku ka noorte pereplaneerimise, mis omakorda mõjutab iivet.

„Lühidalt probleemistiku kokku võttes on meil kaks valikut – kas leida lahendusi ja alternatiive, et majandus-raskused ja kärped ei halvaks Eesti ja Euroopa ühiskonna konkurentsivõimet, või lihtsalt kärpida tuleviku arvelt,” selgitab Jürisaar.

12. augusti on ÜRO kuulutanud rahvusvaheliseks noortepäevaks eesmärgiga noori tunnustada ning noorte probleemidele tähelepanu juhtida. Rahvusvahelisel tasandil on igal aastal alates 2000. aastast valitud ka konkreetne aasta teema, milleks tänavu oli jätkusuutlikkus.

„Hüüdlause „Aktivist töötuks ei jää!” kandis endas aktuaalset teemat tööpuuduse näol, kuid samas ka jätkusuutlikkuse teemat,” kommenteerib ENLi 2009. aasta noortepäeva projekti juht Martina Tramberg.

Sünergia noorelt noorele

ENL on varemgi kutsunud üles ettevõtteid pakkuma noortele kvaliteetseid praktikavõimalusi ning tunnustama vabatahtlikku tööd ning mitteformaalset kogemust.

„Noortepäev peaks midagi südamele panema mitte ainult noortele, vaid ka neile, kes end ise nooreks ei pea. Ühiskonna kujunemine on kõigi vastutus, aga noored peavad vastutuse jaoks valmis olema ning nende soovi vastutada ei maksa alahinnata,” räägib Jürisaar.

Tramberg kinnitab, et noortepäeval toimunud töötubades oli noortevahelist sünergia hästi tunda.

„Töötubades, mis julgustasid vanu asju taaskasutama või loovalt mõtlema ning mida juhendasid noored, pakuti leidlikke ja innovaatilisi lahendusi,” kommenteerib Tramberg.

ENL korraldas noortepäeva seitsmendat korda. Toetajad: haridus- ja teadusministeerium, hasartmängumaksu nõukogu, Tallinna spordi- ja noorsooamet, Eesti jalgpalliliit, Nike, Kullaauk.ee jt.

Koolinoored lähevad valima

Ilmselt ei ole kellelegi uudiseks, et sel sügisel toimuvad Eestis kohalike omavalitsuste volikogude valimised. Küll aga võiks uudiseks olla veidi teistsuguste valimiste korraldus noortele. Nimelt toimuvad 5.–8. oktoobril Tallinna ja Tartu üldhariduskoolides esimest korda Eestis varivalimised.

Robert Lang
Varivalimiste projektijuht

Varivalimised on mõeldud noortele alates 14. eluaastast. Tegu on SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo, Kodanikuühiskonna Sihtkapitali, Tartu ja Tallinna linna rahastatava projektiga, mida veavad käsikäes Eesti Noorteühenduste Liit ja Tartu Noortevolikogu.

Varivalimised on väga sarnased päris valimistega. Noored saavad võimaluse valida

Tartu ja Tallinna koolides toimuvatele varivalimistele oodatakse noori alates 14. eluaastast. FOTO: MARILIN LEENURM

erakonna asemel sellele, et noor on üldse võtnud vaevaks valimiskasti juurde tulla ning on hääle andmisel süüvinud poliitika mõistmisse. Samuti kannab projekt eesmärki anda noortele valijatele positiivse osalemiskogemuse kõrval ka teadmisi hääle andmisega

Noorsootöö Keskusel täitub kümnes tegevusaasta

26. augustil tähistab Eesti Noorsootöö Keskus (ENTK) kümnendat sünnipäeva, kuid mingil määral võime rääkida vähemalt 17aastasest ajaloost. See aeg ei ole olnud kerge ning on seotud paljude ümberkorraldustega, mis lõpuks viisid ENTK loomiseni.

Edgar Schlümmer
ENTK direktor

ENTK eelkäijaks oli riigi huvikool Eesti Noorsoo Algatukeskus, mis loodi juunis 1994 endise noorte turismimaja baasil. Sellele eelnenud riiklike struktuuride ümberkorraldamine algas juba 1992. aastal.

Aastast 1996 alustati noorsootöö seaduse väljatöötamisega, et kehtestada formaalne ja sisuline alus noorsootöö arendamiseks. Paralleelselt õigusloome korrastamisega analüüsis haridusministeeriumi noorsoo ja huvihariduse osakond tollal edasisi noortevaldkonna arendamise võimalusi, mille tulemusena otsustati luua uus valdkonna arendamisele suunatud struktuur – Eesti Noorsootöö Keskus.

1999. aastal andis haridusminister Tõnis Lukas oma määrusega korralduse moodustada alates 26. augustist noorsootöö valdkonna arendamiseks ja jõustunud noorsootöö seaduse täitmiseks Eesti Noorsootöö Keskus, mida saame lugeda keskuse ametlikuks loomiskuupäevaks.

Edasine areng

ENTK kujunemine ei ole loomisega lõppenud. Keskus jätkas tööd ka mitme ajalooliselt kujunenud projektiga, samuti otsiti mitu aastat ministeeriumi ja keskuse paremat väljundit, mis toetaks noortevaldkonna arengut optimaalsemal moel.

Selle tulemusena anti keskusele 2001. aastal täiendavad ülesanded. Edasine keskuse tegevus põhines noorsootöö kontseptsioonil ja keskendus selle rakendamisele tollal kaheksas noorsootöö valdkonnas.

Keskuse eksperdid arendasid võrgustiku tööd, viisid läbi hulgaliselt koolitusi ja seminare ning koordineerisid noorsootöö tegevuskavade loomist.

Algusaastatel keskendus ENTK paljuski üksikprojektide elluviimisele. Samas arendas ENTK selle raames mitut suunda, mida varasemalt Eesti noorsootöös laiemalt ei kasutatud, ning toetas nii *know how* Eestisse-toomist. Näiteks võib tuua Award ja Koolirahu programme arendamise Eestis, tugiõpilaste liikumise ja kodu-uurijate tegevuse toetamise ning keskkonnakas-

Eesti Noorsootöö Keskuse üks väljakutseid on noorte osalusvõimaluste edasine arendamine. Pildil noored Nelijärvel seminaril isekeskis aru pidamas

FOTO: MARILIN LEENURM

vatuselased rahvusvahelised projektid.

Status quo

Viimasel kahel aastal on ENTK keskendunud peamiselt noorsootöö arendamisele, samuti partnerite võrgustiku laiendamisele erinevate valdkonna ja ka valdkonnaväliste organisatsioonidega.

Täna ollakse oma tegevusega suunatud noorsootöö strateegia eesmärkide täitmisele. ENTK koordineerib strateegia rakendusplaani koostamist ning analüüsib selle elluviimist ja eesmärkide täitmist, olles ise samuti enamuse meetmete rakendajaks.

Täiendavalt osaleb ENTK mitme sidusstrateegia ja tegevuskava väljatöötamisel ja rakendamisel, näiteks viib ellu tegevuskava noorte toimetuleku toetamiseks, alaealiste õigusrikkumiste ennetamiseks ja vähendamiseks, aga ühtlasi rakendab ka kodanikualgatuse toetamise ja alaealiste kuritegevuse vähendamise arengukava.

Keskus arendab ja toetab noorteinfo, alaealiste komisjonide, noortekogude, maavalituste noorsootöötajate, laagrite, malevate, huvikoolide ja noortekeskuste tegevust.

Samuti esindab ENTK Eestit mitmes rahvusvahelises võrgustikus, monitorib arenguid teistes riikides, vastutab rahvusvaheliste koostööprotokol-

lide arendamise ja rakendamise eest. Hetkel on koostöölepped sõlmitud Belgia, Hiina, Saksamaa ja Soomega. ENTK osaleb mitme suure programmi rakendamises, näiteks koostöös SA Innove Karjäärteenuste Arenduskeskusega arendatakse noortele suunatud karjäärteenuste kvaliteeti ja toetatakse teenuste kättesaadavuse parendamist.

Olulisemaks arendusprogrammi järgneva viie aasta jooksul on ESF kaasrahastusel teostatav „Noorsootöö kvaliteedi arendamise programm“, mille elluviimise eest vastutab keskus.

Koolitused tehakse koos Euroopa Noored Eesti Bürooga ja seiresüsteemi arendatakse Eesti Noorsoo Instituudiga. ENTK kannab lisaks hoold noorsootöötajate koolitamise, kutse väärtustamise ja noorsootöö kvaliteedi hindamise süsteemi loomise eest.

Suuremad projektid viiakse samuti ellu koos partneritega. Olulisematest võib nimetada koos Eesti Noorteliitide Liiduga teostatavat kohalike ja maakondlike noortekogude arengule suunatud projekti. Keskus osaleb jätkuvalt, nüüd juba teist aastat Lastekaitse Liidu eestvedamisel toimivas Koolirahu projektis, toetab noorte kodu-uurijate tegevust koostöös Kodu-uurimise Seltsiga ning liikumist Award koostöös MTÜga Award Eesti.

Tänapäevased väljakutsed

Meie ees seisavad samad väljakutsed, mis mõjutavad kogu noortevaldkonna arengut.

Nendeks on nii noorte osakaalu vähenemine ühiskonnas, kus iga noor muutub aina väärtuslikumaks, noorsootöö teenuste ebahühtlane kättesaadavus ja kvaliteet kui ka noorte parema tundmise ehk uuringute süsteemi arendamine.

Väljakutseks on samuti noorte töö, tervise ja õppimisvõimaluste arendamise ja tunnustamisega seotud küsimused ning kindlasti sotsiaalne kaasatus ja noorte osalusvõimaluste edasine arendamine.

Oma igapäevatoos püüab keskus olla paindlik, et peale kindlaks määratud ülesannete arvestada ja paindlikumalt reageerida igapäevaelust tingitud muutustele noorsootöö valdkonnas.

Üks meie tulevikueesmärkidest on ka see, et igaiüks alates poliitikust kuni noorsootöötajani saaks pöörduda keskuse poole saamaks infot ja konsultatsiooni oma töö parimaks korraldamiseks.

Keskus töötab selle nimel, et noortele osutatavad teenused lähtuksid noorte vajadustest, noortepoliitika eesmärkidest ja suundadest, oleksid efektiivsed ja tulemuslikud ning tagaksid parimad väljundid noortele nende arengus.

1. Kuidas kirjeldad ENTK rolli tänapäeva noorsootöös?
2. Mida sulle on andnud töö ENTKs?

Irma Toodo

Endine ENTK töötaja

1. ENTK rollina näen peamiselt noorsootöö suunamist eesmärgiga parendada meie tublide noorsootöötajate igapäevast tööd. Tänu ENTKle on noorsootöö viimaste aastate jooksul märkimisväärselt arenenud ning loodud on uusi võimalusi nii noortele kui ka noorsootöötajatele. Hindan ka ENTK kui riikliku asutuse garanteeritud kvaliteeti teenustele, mida pakutakse (laste- ja noortelaagrid, koolitused jm).

2. Töö ENTKs andis laiapõhjalise kogemuse nii noorsootööalase korraldustöö kui ka noortepoliitika sisulise töö vallas, samuti tõi kaasa tööalaseid kontakte nii Eesti-siseselt kui rahvusvahelisel tasandil. Töö rahvusvahelise noorsootöö valdkonnas avas võimaluse tutvuda teiste maade noorsootöö ja ka kultuuriga. Kindlasti andis ENTKs töötamine juurde palju toredaid kolleege ja sõpru, kellega oli meeldiv koostööd teha. Soovin ENTK töökale meeskonnale indu eesmärkide elluviimiseks.

Ene Raid

ENTK töötaja

1. Leian, et ENTK roll noorsootöö maastikul on järkjärgult suurenenud. Täna on moodustunud tugev meeskond. Jätkates samas vaimus, on ENTK võimalus olla tugiorganisatsiooniks nii noorteorganisatsioonidele, kohalikele omavalitsustele, uutele algatustele kui ka seaduseseadajatele.

2. On hea meel, et olen pikka aega töötanud noorte keskel. Noorusest tulev energia, uued suunad, arengunägemused annavad juurde teotahet. Töö on täienenud uute huvihariduse valdkondadega – peale muusika ja kunsti on lisandunud tehnika ja üldkultuur. Koostöös paljude erialaspetsialistidega korraldatud üleriigilised õpilastööde näitused ning üliõpilaste laulu- ja tantsupeod on toonud meeldivat tagasisidet. Mõeldes noorsootööle ENTKs ja töötatud aastatele, võib siiralt suurt õnne tunda.

Andres Loka

ENTK töötaja

1. ENTK roll on riiklikul tasandil suunata noorsootööd Eestis, pakkuda välja uusi sisendeid noorsootöö valdkonna korraldamiseks ning samas toetada juba toimivate protsesside arengut kvaliteetsema teenuse suunas. Kindlasti on ENTK laiem roll nagu teistelgi noorsootöö valdkonna institutsioonidel suunata enam avalikkuse tähelepanu noortele ja nende väärtustamisele ühiskonnas ning nende kaasamisele ühiskonnas toimuvatesse protsessidesse.

2. ENTKs töötamine on mulle andnud mitmekülgset teadmist noortepoliitikast, selle toimealadest ning seotusest teiste valdkondade poliitikaga. Töö ENTKs on võimaluste- ja katsumusterohke – saab tegeleda erinevate probleemide ning lahendustega, tekitab mõistlikul määral stressi, on huvitav ja täis väljakutseid. Hindan väga ENTK toetavat meeskonda ning siin valitsevat sõbralikku ja teineteist respektivat õhkkonda.

NOORTEKOGUDE LÜHISÖNASTIK

Eesti Noorteühenduste Liit - koordineerib maakondlike noortekogude ja kohaliku tasandi noortevolikogude tööd.

Noortekogu - maakondlikud noortekogud tegeleva regionaalse noorsootööga oma maakonnas, nad on maavalitsuste juures noortega seonduvates küsimustes nõuandvaks ja tihti ka täidesaatvaks organiks. Maakonniti täidavad noortekogud veidike erinevat rolli, peale igasuguste ürituste, foorumite, töötubade, heategevuslike kampaaniate jms kuuluvad noortekogude liikmed erinevatesse komisjonidesse ja nõukogudesse, mis läbi püütakse noorte endi ideid ja mõtteid võimukandjateni viia ning teoks teha.

Noortekogud tegutsevad aktiivselt 13 Eesti maakonnas, Raplamaal ja Harjumaal tahab asi veel arendamist.

Noortevolikogu - kohaliku tasandi noortevolikogud tegutsevad linna- ja vallavalitsuste juures, kus antakse noortega seonduvat nõu täidesaatvale võimule. Noortevolikogud tegutsevad nii Eesti suuremates linnades kui ka väiksemates valdades, kus kõikjal edendatakse noorte elu alates huvitegevusest kuni seadusandluseni kohalike omavalitsuste erinevates komisjonides. Hetkeseisuga on noortekogusid umbkaudu 20% omavalitsustest, ent aktiivsus on kasvamas.

Noortekogud.ee - septembriks valmiv maakondlike noortekogude ning linna- ja vallavalitsuste noortevolikogude veebikodu, mis hakkab edastama infot Eesti kõikide regionaalsete ja kohalike noorte osalus kogude kohta.

Noortekogude ja noortevolikogude käsiraamat - septembriks valmib maakondlike noortekogude ja kohaliku tasandi noortevolikogude tööd ja tegemisi koordineeriv käsiraamat.

Maakondlike noortekogude suvekool 2008 aasta suvel

FOTO: ENL

Pärnumaa noorte eest

Kaks aastat tagasi ühinesid Pärnumaa noortekogu ja noorte omaalgatuslik organisatsioon Pärnu Noorte Liit, mis tegeles vaba aja sisustamisega. Pärast liitumist sai organisatsiooni nimeks Pärnumaa Noorte Liit (PMNL).

Eliis Vennik

Organisatsioonile panid alguse noored ise, tuge ja nõu saadi linna noorsootööspsialistilt ja maavalitsuselt. „Pärnumaa Noorte Liit tekkis ühe asutajaliikme sõnul seetõttu, et noored tahtsid teha midagi nii, et ka teised seda märkaksid. Esialgne eesmärk oli muuta PMNL maakondlikuks organisatsiooniks, mis noori liidaks. Samas püüti järgida põhimõtet, et liikmelisus on vabatahtlik ja keegi ei pea osalema vaid seetõttu, et keegi sunnib neid valda esindama,” räägib Marian Vares, PMNLi esimees. Tema sõnul ollakse tänaseks seisus, kus Pärnumaa noored hakkavad organisatsiooni olemasolu juba vaikelt teadvustama ja seda peab ta olulisimaks läbimurdeks PMNLi töös.

Vabatahtlikkuse printsiip hoiab liikmeskonna pidevalt värske ja motiveerituna, tekitamata olukorda, kus esinuskogust saaks fiktiivne inimeste kogum. Taoline korraldus näib Pärnumaa Noorte

Liidus toimivat, sest liikmeid on hetkeseisuga 20. „Nende hulka kuuluvad ka kunagised aktiivsed liikmed, kelle mina liigitan kuldvara alla: nemad

Marian Vares sõnul tuntakse hetkel puudust pikaajalisemast tegevuskavast või arenguplaanist.

aitavad meid, kui abi vajame. On ka selliseid liikmeid, kes on oma eluga juba edasi läinud, ent hoiavad end meie tegemistega endiselt kursis,” räägib Marian.

Tähelepanu all õpilasesindused

Organisatsioonipõhikirjakohaselt ühendab PMNL Pärnumaa aktiivseid noori, ent liikmeks võivad astuda ka noorteorganisatsioonid. Noorteorganisatsioonidest on silmas peetud eelkõige õpilasesindusi, teised organisatsioonid saavad PMNLiga sõlmida koostöölepingu ja neil puudub mandaat üldkogul. Liikmeskonna moodustavad tavalikud, juhatus ja esimees.

Pärnumaa Noorte Liidul on lühikese ajaga välja kujunenud mitu traditsioonilist üritust. Ettevõtmised on enamasti väga praktilist laadi ja toodavad nii noorte kui piirkonna jaoks olulist väärtust.

Peamiselt keskendutakse vaba aja sisustamisele ja õpilasesinduste arendamisele.

Sel sügisel viiakse läbi juba neljas koolituslaager õpila-

sesindustele, peale selle korraldatakse õpilasesindustele ümarlaudasiid. Ühe põnevaima ettevõtmisena võib välja tuua igakevadist õpilasesinduste, mis aitab põhikoolilõpetajail end erinevate gümnaasiumidega paremini kursis viia. Marian Vares sõnul käis õpilasesinduste moodunud aastal sadakond õpilast.

„Arvan, et õpilasesindustega oleme mitme aastaga paljude noorte valikuid lihtsustanud. Tagasiside on olnud väga positiivne,” räägib ta. Joulude ajal on külastatud vanadekodu ja korraldatud sealsetele elanikele pisikene kontsert, et viia sinnagi jõulusoojust.

Nimetatud projektide kõrval pöörab PMNL suurt rõhku ka keskkonnateadlikkuse tõstmisele. „Üheskoos Rahvaliidu noortega viisime läbi aktsiooni „Vanapaber ei ole praht”, oleme koristanud metsaalust ja jõekallast,” tutvustab Marian erinevaid tegevusi. Organisat-

sioonil on tekkinud ka partnereid välismaalt, kevadel lõppes rahvusvaheline projekt Rootsi Södertälje linna noortega.

Otsustusõigust napib, tegevusvabadust mitte

Pärnumaa Noorte Liit ei ole klassikaline noortekogu, sest nad ei osale otseselt linna- ja maavalitsuse töös. „Otsuste tegemisel meie sõna ei küsita – kui, siis ainult huvijuhtide ümarlaval ja seda küsimustes, mis puudutavad otseselt ka meid,” kirjeldab Marian organisatsiooni mõjuala. Seetõttu ei ole vähene otsustusõigus Pärnumaa Noorte Liidu jaoks otseselt probleem, sest kui juba mõne küsimusega nende poole pöördutakse, on see oluline ja neid kuulatakse ära. Samuti ei ole napp otsustusõigus vähendanud tegutsemisvabadust soovitud valdkondades.

Heaks eeskujuks peetakse alati silma paistnud Läänemaa Noortekogu, kus liikmete saamine on valla-, mitte koolipõhine.

„Oleme saanud ellu viia kõik oma ideed ja ükski ametnik pole meile kätt ette pannud. Pigem just kuulatakse meid ära ja antakse head nõu, kuidas paremini teha,” on Marian positiivne.

Marian Vares sõnul tuntakse hetkel puudust konkreetsemast pikaajalisemast tegevuskavast või arenguplaanist, millest oma tegevuses lähtuda. Selline dokument muudaks oluliselt lihtsamaks näiteks esimehe koha üleandmise või organisatsiooni esindamise teiste ees.

„Leian, et muutmist vajaks ka organisatsioonis kohta kinnitanud traditsioon, et gümnaasiumi lõppedes enam meie tööst otseselt osa ei võeta. Võimalik on ka teistsugune lahendus, heaks näiteks ja eeskujuks on siinkohal näiteks Läänemaa Noortekogu,” arvab ta. „Läänemaa Noortekogu on olnud kogu aeg minu arvates silmapaistev, neil on liikmete saamine valla-, mitte koolipõhine, samuti on neil olemas arengukava. Esimees ja aseesimees on mõlemad juba kooli

lõpetanud, aga ikkagi väga tegusad,” toob ta näite.

Mainitud Läänemaa Noortekogu on ühtlasi Eesti Noorteühenduste Liidu Noortenõukogude projekti kaudu PMNLi mitteametlik sõprusnoorte-

kogu. Suheldakse ka teiste piirkondade noortekogudega. „Suhted teiste maakondadega on meil väga head. Kontaktid on olemas, oleme osalenud teiste foorumitel ja info levik on nüüd tunduvat parem. Iga noortekogu läheneb asjale pisut oma nurga alt, ent kokkuvõttes on kõik noorte eest väljas,” räägib Marian suhetest teiste noortekogudega.

Tulevikusihiks koondada Pärnumaa vallad

Kõik võib paista roosiline, ent nagu igal organisatsioonil, on ka Pärnumaa Noorte Liidul esinenud väikseid tagasilööke. „Vajaka on siit-sealt ikka jäänud. Mõni ettevõtmine ei ole kulgenud nii rahvarohkelt, kui oleks võinud. Liikmeid on keeruline pidevalt motiveerituna hoida. Samuti on esinenud tõrkeid infosüsteemides, näiteks seisib tükk aega kodulehe arendus erinevate asjaolude tõttu,” räägib Marian.

Tulevikus peaksid Mariani sõnul olema PMNLis esindatud kõik Pärnumaa vallad, et tegu oleks täielikult maakondliku organisatsiooniga. See eeldab aga laiemalt valdavevahelise koostöö arendamist. Esimees tõdeb, et alati saab paremini, ent probleemid on siiski küllaltki tühised ja nende lahendamiseks nähakse pidevalt vaeva.

Vaata: www.pmdl.ee

Ranna noortekeskus lõpetas hooaja kärtsu ja mürtsuga

Kolmandat suve järjest Stroomi rannas noori hullutanud Ranna noortekeskus lõpetas hooaja kontserdiga, kus astusid üles andekad noored artistid. Projekti eestvedaja Haide Kuivase sõnul on Ranna noortekeskusest saamas traditsioon.

Ave Schmidt

Stroomi plaazile jõudes hakkab üha rohkem aru saama, et august on siiski suveromaani järellugu. Supelrand hingab suhteliselt inimitühjana sügise rütmis. Rannamaja kõrval kõrgub aga lava, kuhu on juba noori kogunenud. Kohe on algamas Ranna noortekeskuse lõpukontsert, millega loetakse noortekeskuse tegevus selleks suveks lõppenuks. Vaatamata tosinale asjaajamisele, on Ranna noortekeskuse projekti eestvedaja Haide Kuivase lahkesti nõus mulle ettevõtmise tagamaid valgustama.

„Ranna noortekeskus tegutseb juba kolmandat aastat järjest. Idee kujunes välja noorsootööst Noorte Oma Kohtumispäigas (lühendatuna NOK – toim),“ räägib Kuivas. 2006. aastal läksid noorsootöötajad koos vabatahtlikega kohtuma noortega nende loomulikkude keskkonda, populaarsetesse kohtadesse, kus noored tavatsevad kodu- ja kooliväliselt vaba aega sisustada. Noortelt küsiti, kuidas nad sooviksid oma vaba aega veeta.

Kuivase sõnul külastasid Tallinna Noorsootöö Keskuse noortekeskused juba varem suvekuudel piirkondlikke randu, 2007. aastal tekkis aga mõte katsetada Tallinna piires koostööd.

„Ettevõtmise suurim eesmärk on, et kõik noored, kes pole leidnud suveks tööd või kelle vanemate rahakott ei võimalda saata last suvel laagritesse, leiaksid tee siia. Kõik üritused on tasuta ja mis peamine, noorte ideid rakendatakse.“

Uue spordialana õpetati suvel Stroomi Õpetaja, Lõuna-Aafrikast päris Paul Sehariduskampaaniat Eesti erinevates koolides.

Vestlusest selgub, et igal aastal on Ranna noortekeskusel kindel teema.

Mitmekülgne programm

2009. aasta Ranna noortekeskuse tegevustes on pööratud erilist rõhku kultuurivahele õppele, seda koostöös Rahvusvahelise Rahvuskultuuride Ühenduste Liidu „Lüüraga“, kes tutvustas igal rannas veedetud nädalal ühe kindla kultuuri eripärasid.

„Selle raames toimusid igal nädalal keeletunnid, õpetati näiteks prantsuse, saksa, araabia ja hollandi keelt. Eriti põnev oli araabia keele tund, kus iga noor õppis araabia tähtedega oma nime kirjutama,“

räägib Kuivas.

Õpitubades meisterdati, osa sai võtta kõikvõimalikest sportmängudest, õpiti kõhutantsu, taekwond-do võitluskunsti, breik- ja hiphoptantsu. „Vanemate noorte seas olid populaarsemad tegevused igal nädalal toimunud breiktantsu trennid, kus noored said omavahel võistelda,“ arwab Kuivas.

„Ranna noortekeskuse tegevustest võiks kindlasti esile tõsta veel politsei ja päästkeskuse töötajate läbi viidud tegevusi, kus õpetati noortele, kuidas ohutult liigelda ja mida tuleb teha tulekahju korral. Samuti leidsid aset noorte seksuaalhariduse mõttetal-

rannas noortele kriketit. nosi juhhib sellest sügisest

FOTO: PAUL SENOSI

gud, mille eesmärk oli välja selgitada, kuidas seksuaalõpetus koolides toimub ja kas noored saavad piisaval hulgal vajalikke teadmisi,“ räägib Kuivas.

Noortekeskus Stroomi rannas korraldas seksuaalhariduse mõttetalgud eesmärgiga noortelt uurida kas nad saavad koolitunnis piisaval hulgal sellealaseid teadmisi.

Mõttetalgutel selgus, et õpetajad eelistavad tervisekasvatuse tundides käsitleda anatoomia ja füsioloogiaga seonduvat, jättes aga puudutamata

RAMNA NOORTEKESKUS

Juba kolmandat suve järjest kolisid Tallinna Noorsootöö Keskuse noortekeskused suveks Stroomi randa.

Ranna noortekeskus tegutses Stroomi rannas 1. juulist 14. augustini.

Noortele pakutakse võimalust võtta osa erinevatest õpikodadest, kõikvõimalikest sportmängudest, tantsutrennidest jpm.

Oodatud olid kõik noored, kes pole leidnud suveks sobilikku tööd või laagrit või kes soovivad omandada uusi kogemusi ja teadmisi.

Kõik üritused olid noortele tasuta.

Ranna noortekeskuse tegemisi saab jälgida rannanoortekeskus.blogspot.com

delikaatsemad ja noorte jaoks pigem olulisemadki teemad – näiteks suhted ja tunded, identiteet, samuti rahvus ning integratsioon. Noored leidsid, et kõige olulisem on õpetaja sõbralik, hinnanguvaba ja toetav suhtumine noortesse. Samuti on tähtis, et õpetaja julgeks ja oskaks kõiki seksuaalharidusega seotud teemasid koolinoortega arutada. Noortele meeldiks, kui teemasid käsitletak mängulisemalt ja meelsasti väljuksid nad aeg-ajalt ka tavapärasest koolikeskkonnast, et külastada erinevaid seksuaalvaldkonnaga seotud asutusi – noorte nõustamiskeskusi, HIV-kabinetti, sünnitusmaja jne.

Kuivas usub, et noored hakkavad juba välitegevust omaks võtma, eelmiste aastatega võrrelduna on Ranna noortekeskust väisanute arv oluliselt suurenenud.

„Vaatomata populaarsuse kasvule, on järgnevatel aasta-

noortekeskuse tegijatel idee liikata käima oma buss, millega noori randa ja muudesse tegevuspaikadesse sõidutada. See garanteeriks, et ka kaugemal elavad noored jõuaksid noortekeskusesse.

Rohkem teavitustööd

Ei suuda kiusatusele vastu panna ja küsin juba noorsootöö teemal traditsiooniks saava küsimuse, kas melanholne majandusmeeleolu annab tunda ka Ranna noortekeskuse tegevuses. Taaskord leiab kinnitust töik, et noorsootöötajad on leidlikud ja tulevad toime ka raskematel aegadel.

„Olen kindel, et Ranna noortekeskus saab olema ka järgmisel aastal. Kui on hea projekt, siis on kõik korras! Meil on palju lahkeid koostööpartnereid ja samuti rakendame taaskasutust,“ ütleb Kuivas.

Intervjuu lõppedes on lava ees juba rohkem uudistavaid päid. Leidub nii neid, kes teavad kõhklemata Ranna noortekeskuse kaubamarki ja kiidavad kvaliteeti, kui ka neid, kelle jaoks on kontsert esimehe ja viimane osavõtt ning kes Ranna noortekeskusest suurt midagi kuulnud pole.

2009. aasta Ranna noortekeskuse tegevused toimusid tänu Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fondile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Integratsiooni Sihtasutusele ja Tallinna Noorsootöö Keskusele.

GLEN vabatahtlikud koolitasid Vormsil 12.-21. augustil noortevahetuse „Europe goes green“ raames noori eri riikidest

